ҒЎЗАНИ ТАЛАБИГА ҚАРАБ СУҒОРАЙЛИК

Янгийўлдаги «Қизил Октябрь» колхозининг ўртоқ Пирмат Давлатов бошлиқ бригадаси пахтакорлари бу йил 85 гектар майдоннинг ҳар гектаридан пландаги 31,5 ўрнига камида 34 центнердан ҳосил кўтаришга ваъда беришган. Ҳозир ғўзалар барқ уриб ўсаяпти. Фотомухбиримиз А. Абалян олган мана бу суратда сиз бригадир ўртоқ П. Давлатовнинг агрегат рулига ўтириб, ғўза қатор ораларини парвариш қилаётган пайтини кўриб турибсиз.

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ, ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 101 (2392). | 24 май жума, 1963 йил | Баҳоси 2 тийин.

ҒЎЗА ПАРВАРИШИНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

Ўзбекистон пахтакорлари етти йилликнинг бешинчи йилида пахта етиштиришни кескин даражада кўпайтиришлари керак. Ватан манфаатлари, коммунистик қурилиш манфаатлари шуни талаб қилади.

КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати пахтачиликни ривожлантириш тўғрисида зўр ғамхўрлик қилиб, республика колхоз ва совхозларига жуда катта ёрдам кўрсатмоқдалар. Пахтанинг харид нархини ошириш ҳақида ва пахтакор колхозларга ғалла сотиш тўғрисидаги қарор, шунингдек юз берган табиий офат оқибатларини тугатиш учун республикага кўрсатилган катта моддий ёрдам қишлоқ меҳнаткашларининг меҳнат ғайратини ва сиёсий активлигини янада ошириб юборди.

Республика колхозчилари, совхозларнинг ишчилари, қишлоқ хўжалиги мутахассислари социалистик мажбуриятларни бажариш учун курашиб, кучли ёғингарчилик, дўл ва селга қарамасдан чигит экишни муваффақиятли тамомламоқдалар, пахта майдонларини кенгайтирмоқдалар, табиий офат оқибатларини тез тугатмоқдалар. Кўпгина колхозлар ва совхозлар чигитни бир текис ундириб олдилар. Ғўзалар соғлом ўсяпти ва экинни парвариш қилиш кучайтириб юборилди.

Калинин ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Қизил Ўзбекистон», Янгиер ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Коммунизм», Поп ишлаб чиқариш бошқармасидаги Ленин номли ва бошқа кўпгина колхозларнинг правлениелари ва партия ташкилотлари ҳамда совхозлар пахта далаларида ишни моҳирлик билан уюштирдилар. Шу туфайли ғўза нормал ривожланиб, шоналай бошлади.

Поп ишлаб чиариш бошқармасидаги Жданов номли ва «Партия XXII съезди», Янгиқўрғон бошқармасидаги «Шарқ юлдузи», Марҳамат бошқармасидаги Калинин номли, Вобкент бошқармасидаги «Коммунизм», Амударё бошқармасидаги «Ленинизм», Янгиариқ бошқармасидаги Киров номли, Хазорасп бошқармасидаги «Ленинград», Шовот бошқармасидаги Охунбобоев номли ва бошқа колхоз ҳамда совхоз партия ташкилотлари ва раҳбарларининг тезда

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

ғайрат кўрсатиб тегишли тадбирларни амалга оширишлари, пахтакорларнинг фидокорона меҳнати туфайли табиий офат оқибатлари муваффақиятли равишда тугатилмоқда.

Шу колхозларнинг ва бошқа кўпгина хўжаликларнинг иш намунаси агар юксак уюшқоқлик кўрсатилса, агар партия ташкилотлари далаларга барча деҳқонларни чиқариб ҳамма моддий-техника ресурсларидан моҳирлик билан фойдалансалар об-ҳаво шароити оқибатида юз берган қийинчиликларни енгиш мумкинлигини кўрсатиб турибди.

Калинин, Янгийўл, Пахтаорол, Поп, Марҳамат, Янгиариқ, Тўрткўл ва бошқа ишлаб чиқариш бошқармаларининг партия комитетлари мураккаб шароитларда ҳам омманинг моҳир ташкилотчиси эканликларини кўрсатдилар, колхозлар ва совхозлар партия ҳамда комсомол ташкилотларининг жанговарлигини оширдилар, коммунистлар ва комсомолларни жой-жойига тўғри қўйиб, ғўзанинг нормал ривожланишига эришдилар. Кўпгина партия ташкилотлари ғўзанинг аҳволини текшириб кўришда ва ғўза қатор ораларини ишлашда хўжаликларга конкрет ёрдам беришда мутахассислардан моҳирлик билан фойдаландилар. Қува ишлаб чиқариш бошқармасининг партия комитети меҳнатга қобилиятли аҳолини ғўза парваришига жалб қилишда катта ташкилотчилик кўрсатди.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети шу билан бирга қайд қиладики, кўпгина колхозлар, совхозлар, ишлаб чиқариш бошқармаларининг раҳбарлари моддий техника ва меҳнат ресурсларидан конкрет фойдаланмоқдалар, чигит экишнинг, оласига экиш ва қўшимча экишнинг тамомланишини кечиктирмоқдалар, ҳамма майдонларда ғўзанинг тўла униб чиқиши учун астойдил курашмаётирлар, қатқалоқни юмшатиш ва ғўза парвариши пайсалга солинмоқда. Анчагина майдондаги ғўза ривожланишдан жуда кейинда қолмоқда, бир қисм майдонларда эса ҳали чигит ундириб олинмаган. Бепарволик ва сусткашликка йўл қўяётган хўжаликлар мўл ҳосил олинишини хавф остида қолдирмоқдалар. Қорақалпоғистон АССР ва Самарқанд областидаги бир қанча хўжаликларда чигит экиш ҳали тамомланмаган. Баъзи хўжаликларнинг раҳбарлари кенг имкониятлар бўлишига қарамай пахта майдонларини кенгайтирмаётирлар.

Каттагина майдонларда қатқалоқ юмшатилмаган, ниҳоллар илдизчириш касалига учраган. Кўпгина бригадалар, колхозлар, совхозлар ва ишлаб чиқариш бошқармаларининг раҳбарлари ёш ғўзаларнинг ҳамма жойда ягана қилиниши ва букетларнинг қўл билан ростлаб чиқилишини уюштирмаётирлар. Ғўза парвариши — культивация, озиқлантириш, бегона ўтларни ўтоқ қилиш ишлари чинакам қизитиб юборилмаган. Партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари жиддий хатоларга йўл қўймоқдалар. Чунки бу йилги шароитда ғўзани культивация қилиш, озиқлантириш, ўтоқ қилиш ўсимликнинг ривожланишини тезлаштиришда ғоят муҳим аҳамиятга эгадир.

Колхоз ва совхозларда 13 минг культиватор ҳалигача тайёрланмаган. Культиваторларни тайёрлашда Қорақалпоғистон АССР, Хоразм, Самарқанд ва Сирдарё областлари айниқса орқада қолмоқдалар. Тошкент ва Фарғона областларида тайёрланган культиваторларнинг анчаси тракторларга осилмаган.

Чопиқ агрегатларининг ярмидан кўпи ҳали ишга туширилмаган. Ғўза кўп ҳолларда механизация билан сифатсиз ишланмоқда. Трактор иш органларининг нотўғри ўрнатилиши ва яхши созланмаслиги кўпинча ўсимликнинг нобуд бўлишига сабаб бўлаётир. Ғўзани механизация воситасида ишлаш билан бирга уялардаги бегона ўтларни ўтоқ қилиш қўшиб олиб борилмаётир, букетларни қўлда ростлаб чиқиш пайтида эса квадратларнинг бузилишига йўл қўйилмоқда.

(Давоми иккинчи бетда).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИ ОЛДИДАН

ДЎСТЛИК ТУФАЙЛИ КУЧЛИМИЗ, БАХТИЁРМИЗ

Ш. РАШИДОВ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари

□ □ □

Совет халқларининг бирлиги, жипслиги, қардошлиги — бизнинг жуда буюк ғалабамиз, кучимизнинг негизи, коммунистик қурилишдаги ғалабаларимизнинг гаровидир.

Душманлар дўстлигимизнинг мустаҳкамлигини синаб кўришга неча марталаб уриниб кўрди, уни бўшаштиришга неча марталаб беҳуда кучаниб кўрди! Бекорга овора бўлди! Бизнинг Ўзбекистонда «Чуқур сувни лойқалата олмайсан» деган мақол бор. Совет халқларининг ўз чуқурлиги жиҳатидан тубсиз, гранитдек мустаҳкам, қуёшдек порлоқ қардошларча дўстлигини ҳам ҳеч ким лойқалата олмайди.

Социалистик миллатлар ўзаро муносабатларининг дўстлигининг негизини шундай факторлар ташкил қиладики, илгари мавжуд бўлган биронта кўп миллатли давлатда бундай факторларнинг бўлиши мумкин эмас эди. Бу — сиёсий ва социал-иқтисодий умумийлик, идеологиянинг бирлиги, ўзаро чуқур ҳурмат ва ишонч, қардошларча ҳамкорлик, чинакам ўртоқларча ўзаро ёрдам ва мададкорликдир. Барча совет халқлари ҳар бир айрим республиканинг ва бутун мамлакатнинг манфаатларини кўзлаб ҳал қилинаётган мақсадлар ва вазифаларнинг муштараклигини англаб, бузилмас оилага бирлашгандирлар.

Революцияга қадар ўтмишда социал ва миллий адолатсизликнинг бутун аламини, бутун даҳшатини ўз бошидан кечирган ўзбек халқи қардошлик оиламизда дўстликнинг буюк ўзгартирувчан, яратувчан кучини, меҳнат фароғатини жуда яхши билиб олди.

Совет ҳокимияти йиллари мобайнида Ўзбекистон қиёфаси мисли кўрилмаган даражада ўзгариб кетди. Ўзбекистон халқлари қилаётган илҳомли меҳнатнинг самаралари: пахта ва каноп, ипак ва қоракўл, ип йигириш ва пахта териш машиналари, экскаваторлар ва кабель, трансформаторлар ва кино аппаратлари, нефть ва газ, мис ва қўрғошин Ватанимизнинг ҳамма томонларига ва унинг ташқарисига пешма-пеш жўнатиб турилибдики, буларнинг ҳаммасини санаб саноғига етиб бўлмайди. Илгари ҳатто михни ҳам олис ерлардан келтириб юрган ўлкада, ҳозир саноатнинг юздан ортиқ тармоғи мавжуд бўлиб, ўз маҳсулотини жаҳондаги 58 мамлакатга чиқариб турибди.

Республиканинг энергия билан юксак даражада қуроллантирилганлиги унинг иқтисодий жиҳатдан равнақ топганлигини айниқса яққол кўрсатмоқда. Ҳозир Ўзбекистонда 1913 йилдагига қараганда 2.060 баравар кўп ва революциядан аввалги бутун Россиядагига қараганда уч ярим баравар кўп электр энергияси ишлаб чиқарилмоқда. Республикада сўнгги йилларда бунёдга келган газ саноатининг истиқболи ҳақиқатан ҳам ажойибдир, газ саноати табиий газнинг жуда бой конлари негизида ривож топмоқда. Ҳозир шаҳар ва қишлоқларни газлаштириш кенг кўламда олиб борилмоқда, тез орада эса, қўшни республикалар билан Россия Федерацияси арзон Ўзбекистон газини ола бошлайди.

Миллий традицияларга бой, социалистик идеялар нуридан баҳраманд бўлган ўзбек халқининг маданияти ғоят ранг-баранг бўлиб, ёрқин гуллаб-яшнади. Ёзувчи ва шоирларимизнинг, рассом ва композиторларимизнинг асарлари совет халқи маданиятининг хазинасидан мустаҳкам ўрин олди.

Илм-фан, халқ маорифи соҳасида тағин ҳам ажойиброқ ўзгаришлар юз берди. Революцияга қадар Туркистонда аҳолининг атиги икки проценти саводли эди. Ҳозир эса, бизда минглаб мактаблар, ўнлаб олий ўқув юртлари ва техникумлар, Фанлар академияси ва унинг кенг шохобчали илмий тадқиқот муассасалари бор.

Халқнинг юксак маданияти, билимдонлиги унинг турмушини ҳам янгича асосда қайта қурди. Мен серқуёш проспектлари ва сўлим парклари бўлган шаҳарлар тўғрисида гапириб ҳам ўтирмайман. Қишлоқларимизга, Мирзачўлнинг қўриқ ерларида ва республиканинг бошқа районларида қад кўтарган ўнлаб янги посёлкаларимизга бир келинг. Шунда ҳаммадан аввал сон-саноқсиз радио ва телевидение антенналари, китоб магазинларидаги ва кинотеатр кассалари ёнидаги гавжумлик кўзингизга ташланади... Буларнинг ҳаммаси, яъни иқтисодий ва маданий равнақ, янги порлоқ ва қувноқ турмуш — социалистик тузумнинг буюк афзалликлари берган самаралар эканлигини, партиямиз ленинча миллий сиёсати доноликнинг, совет халқлари бузилмас дўстлиги ва қардошлиги куч-қудратининг далили эканлигини ўзбек халқи билади.

Владимир Ильич Ленин, Коммунистик партия бошқа миллий чекка ўлкалар сингари Туркистонга ҳам Совет ҳокимиятининг дастлабки кунларида алоҳида ғамхўрлик қила бошладилар. Ленин партияси улуғ рус миллатининг саховатига ва беғаразлигига таяниб, Туркистонга бутун чоралар билан ёрдам берди. Машина ва дарслик китоблари, саноат ускуналари, даволаш муассасалари учун дори-дармонлар ва Лениннинг ташаббуси билан Тошкентда биринчи марта ташкил қилинган Давлат университетининг лабораториялари учун приборлар Ўзбекистонга пайдар-пай кела бошлади. Аммо, Ўзбекистон меҳнаткашлари учун энг қадр-қимматлиси одамлар эди. Лениннинг йўлланмаси билан, партия чақириғига биноан, ёш Советлар республикасига инженерлар ва олимлар, агрономлар ва ўқитувчилар, ирригаторлар ва врачлар келишди. Улар ўзбек халқининг ўз миллий кадрларини етиштириб олишига қардошларча кўмак беришди.

Ўзбек халқининг бутун ҳаёти сув билан чамбарчас боғланган. Сувни ўйлаб кун кечирган одамларнинг орзуси авлоддан-авлодга кўчиб келди. Халқ орасида тўқилган қўшиқлар ва афсоналар сув ҳақидаги орзу билан суғорилган. Фақат Совет ҳокимиятигина ана шу ҳаётий масалани ҳал қилиб берди. Мамлакат оғир кунларни кечириб турган бир пайтда, 1918 йил май ойида Совет ҳукумати Туркистондаги суғориш ишларига 50 миллион сўм пул ажратиш тўғрисида махсус декрет қабул қилди. Лениннинг ана шу декрети ирригация ишларини кенг авж олдириб юборишга асос солди.

Улуғ Ленинга, у тоблаб чиниқтирган қаҳрамон Коммунистик партияга, баҳодир рус халқига меҳр-муҳаббат ва миннатдорчилик alangаси Ўзбекистон меҳнаткашларининг қалбида мангу ёнаберади.

Мунчалар меҳрибонсан,
Мунчалар чин инсонсан,
Мунчалар қадрдонсан,
Қадрдоним, оға рус!

Машҳур халқ шоири Ғафур Ғуломнинг ана шу жўшқин мисраларида бутун ўзбек халқининг фикр-ўйлари ва туйғулари унинг ўз оғаси, улуғ дўсти рус халқига қайноқ муҳаббати ва миннатдорчилиги ифода қилинган.

(Давоми иккинчи бетда)

ДЎСТЛИК МИТИНГИ

МОСКВА, 23 май. (ТАСС). Бугун Ленин номли марказий стадионнинг катта спорт майдонида Совет Иттифоқи ва Куба Республикаси халқлари ўртасидаги дўстликка бағишланган митинг бўлиб ўтди.

Қарийб 125 минг киши минбарларни, майдонни ва югуриш йўлларини лиқ тўлдирди. Махсус минбарга Куба революциясининг йўлбошчиси Фидель Кастро ва унинг сафдошлари, ўртоқ Н. С. Хрущев ҳамда Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг бошқа раҳбарлари чиққанларида тўпланганлар уларни гулдурос қарсаклар, табрик хитоблари билан кутиб олдилар.

Митингни Москва Совети ижроия комитетининг раиси В. Ф. Промислов қисқача кириш нутқи билан очди. У, москваликлар номидан Фидель Кастрони ва бошқа кубалик дўстларни самимий табриклади.

«Красний пролетарий» заводи коммунистик меҳнат бригадасининг бошлиғи Н. М. Кузьмин, СССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси, Ленин мукофоти лауреати Н. Г. Басов, ВЛКСМ Москва шаҳар комитетининг секретари Б. Н. Пастухов Фидель Кастро ва унинг сафдошларини дўстона табриклаб нутқ сўзладилар.

Митинг қатнашчилари КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрущевни гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб олдилар. Н. С. Хрущев катта нутқ сўзлади.

Раислик қилувчи Социалистик революция бирлашган партияси Миллий раҳбарлигининг Биринчи секретари, Куба Республикасининг Бош министри Фидель Кастро Русга сўз берганида гулдурос қарсаклар бир неча минут давом этди.

Митинг Совет Иттифоқи ва Куба Республикаси халқлари ўртасидаги дўстлик нақадар мустаҳкам, самимий ва бузилмас дўстлик эканлигини яна бир марта кўрсатди.

(Митинг ҳақидаги батафсил ҳисобот газетамизнинг навбатдаги сонида босилади).

УСТА ПАХТАКОРЛАР МАСЛАҲАТИ

ҒЎЗАНИ ҚАНДАЙ ҚИЛИБ АМАЛ ОЛДИРИШ КЕРАК

Ҳ. ТУРСУНҚУЛОВ

Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Шарқ юлдузи» колхозининг раиси, уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони

□ □ □

Деҳқончиликда, айниқса пахтачиликда ҳар йилнинг ва ҳар бир фаслнинг ўзгача хусусияти бўлади. Ҳар йилнинг об-ҳаво шароити ўзига хос агротехника тадбирларини амалга оширишни талаб этади. Бу йил баҳор эрта бошланиб, экишга барвақт киришилди. Апрель ойи ичида асосий майдонларга чигит экиб бўлинди. Тупроқда нам етарли бўлиши ва ҳавонинг иссиқ келиши туфайли ҳамма ерда чигит текис униб чиқди.

Лекин апрель ойининг охиридан бошлаб ҳозиргача бўлиб турган ёғингарчиликлар натижасида ер захлаб кетди. Анчагина ердаги ғўзалар шикастланди. Баъзи жойларда қайта экишга тўғри келди. Қаттиқ сел тушган ерлар қатқалоқ бўлиб, ғўзанинг бўғзини қисиб қўйди, унинг илдизи жойлашган тупроққа ҳаво киришини қийинлаштирди. Шўрҳоқ ерларда эса аччиқ зах ғўзанинг томирини чирита бошлади. Ана шулар натижасида ёш ниҳоллар яхши амал олмай, нимжон бўлиб қолди, унинг томир олиб ўсиши бир ҳафта-ўн кун кечикди.

Маълумки, ғўзанинг тез ўсиб-ривожланиши, шоналаш, гуллаш ва ҳосил тугиш даврларини тезлатиш учун даставвал, унинг томири бақувват бўлиши керак. Бунинг учун тупроқ доим юмшоқ ва етарли даражада нам бўлиши шарт.

Шу кунларда ғўзанинг яхши амал олиб ўсиши учун нималар қилиш керак? Ҳозирги вақтда бир кун ва бир соатни ҳам қўлдан бой бермасдан ғўзанинг тагини юмшатиб, тупроқни шамоллатиш зарур. Шу билан бирга яганалашни кечиктирмасдан тезда ўтказиш лозим. Бу ишларни суғориш билан маҳкам боғлаб олиб бориш талаб қилинади.

Бу йил кўпгина майдонларга чигит кузда шудгор қилинган ерларга экилган. Эрта кўкламда бороналаб чигит экилган ерлар кейинги ёғингарчиликлардан кейин анча ўтириб қотиб қолди. Бу эса ғўзанинг тез амал олиб ўсиши учун анча тўсқинлик қилди. Қатор ораларини ишлаб тагини юмшатиш билан ғўзанинг тезда томир ёйиб ўсишига шароит яратилади. Квадратнинг хосияти шуки, қатор оралари икки томонлама ишланиши туфайли қўл меҳнати тенг баравар камаяди. Ғўзанинг тўрт томони баравар юмшаб ерга солинган ўғит ва эгатларга қуйилган сув ҳаммаёққа бир текис сингади, нам яхши сақланади, ғўза тўрт томонга томир отади, уяларга ҳар томондан офтоб тушиб, ғўзалар қуёш нуридан яхши баҳра олади, шабада яхши тегади.

Шунингдек, ҳозирги пайтда яганалашни тез ва сифатли ўтказиш ҳам ғўзанинг яхши амал олиб ўсиши учун энг зарур шартлардан биридир. Чунки, яганалаш кечиктирилса, юлиб ташланиши керак бўлган ғўзалар уяларда қолдириладиган ўсимликнинг ердан оладиган озиғига шерик бўлиб, уни оч қолдиради. Айниқса квадрат қилиб экилган ерларда уялардаги ғуж бўлиб чиққан ғўзалар бир-бирини қисиб ўстирмай қўяди. Кечикиб ягана қилинганда эса уларнинг томири бир-бирига киришиб кетади. Бунда ортиқча ўсимликлар юлиб олинганда уяда қоладиган ғўзаларнинг томири зарарланиб, бир неча кун ўсишдан қолади. Кечикиб ягана қилинганда қалин ғўзалар юқорига қараб ўсиб, тупи ингичка, «лайлакпоча» бўлиб қолади.

Яганалашни сифатли ўтказиш, ҳар бир уяда, ҳар бир қаторда ва ҳар бир гектарда белгиланган миқдорда ғўза туплари бўлишини таъминлаш ва қатор ораларини механизация билан икки томонлама сифатли ишланишини таъминлаш учун бу муҳим ишга энг тажрибали кишиларни ажратиш керак. Яганалашда ўсимликларни ҳар бир уянинг қоқ ўртасида қолдиришга ва ғўзалар бир-биридан сал қочиқроқ бўлишига алоҳида эътибор бериш керак.

Ёғингарчиликнинг кўп бўлиши бу йил далаларда бегона ўтларнинг тез ўсиб кетишига қулай шароит туғдирди. Бегона ўтларни шу кунларда йўқотиш тадбирлари кўрилмаса, кейинчалик далани босиб кетгандан кейин унга қарши курашиш қийинлашади. Шунинг учун яганалашни ўз вақтида ўтказиш билан бир вақтда далалардаги бегона ўтларни илдизи билан суғириб олиш, уя атрофидаги қатқалоқни юмшатиш, сўнгра эса уядаги ортиқча ғўзаларни олиб ташлаш керак. Уяда қолдириладиган ғўза туплари бақувват, барглари шикастланмаган ва касалга чалинмаган бўлиши керак.

Бу йилги шароитда қатқалоқни юмшатиш, яганалашни тезда тамомлаш ва қатор ораларини ишлашни тўхтовсиз давом эттириш билан бирга ғўзаларни тез амал олдириш учун уни ёшлигиданоқ озиқлантириш жуда муҳимдир. Чунки уст-устига ёққан ёмғир ғўзаларни карахт қилиб қўйди. Шу кунларда ғўза қаторларига яқинроқ қилиб қора гўнгни минерал ўғитга аралаштириб солиш билан дарҳол суғорилса ғўзанинг таги юмшаб ўғит унинг илдизига тез бориб сингади. Бунинг натижасида нимжон бўлиб ётган ғўзалар тезда ўзини ўнглаб олади.

Ниҳоят, ғўзани тез амал олдириш учун шу кунларда суғоришни бошлаб юбориш катта аҳамиятга эгадир. Баъзи кишилар ёмғирнинг намига қараб «ер нам, суғормасак ҳам бўлади» деб ўйлайдилар. Бизнингча ҳозирги вақтдаги ёмғирларнинг нами ғўзага фойда бермайди, аксинча, зарар келтиради. Чунки ҳаво паст келиб ер захлаб кетди. Зах нам эса ғўзанинг томирини шикастлайди.

Биз ўзимизнинг кўп йиллик тажрибамизга таяниб шу кунларда ғўзани парвариш қилиш ва озиқлантириш билан бирга суғоришни ҳам давом эттиряпмиз. Ҳозирги суғоришда оқар сув ғўзанинг тагидаги захни ҳайдаб, ернинг заҳрини кўтаради. Айниқса сизот суви яқин бўлган жойларда оқарсув юқорига кўтарилган шўрни ер тагига тушириб юборишга ёрдам беради.

Лекин суғоришда ҳар бир ернинг шароити, ғўзанинг аҳволи ва бошқа хусусиятлари ҳисобга олиниши керак. Ғўзани ортиқча суғориш ярамаганидек, тобидан ўтказиб суғориш ҳам зарарлидир. Шу кунларда биз айрим участкалардаги еримизнинг шароити ва ғўзанинг аҳволига қараб баъзи жойларга ҳар бир эгатдан, баъзи жойларга эгат оралатиб сув қўяётирмиз. Ҳозирги суғориш эгатларга сувни оз миқдорда жилдиратиб ғўза томирини намласа бас. Чунки ғўзанинг ёшлигида уни сувга пишилтириб қўйиш ҳам зарарлидир. Ўқариқларнинг оралиғини 60—70 сантиметр қилиб, эгатларга сувни баравар тақсимлаш, эгатлардан оққан сувнинг бир-биридан фарқи бир-икки метрдан ошмаслиги, пайновига етгунча ер енгил намланиши кифоя қилади. Бунинг учун сувчиларни танлашга алоҳида эътибор бериш керак. Бизда ғўзани суғориш звено бошлиқларининг ўзига юклатилган. Суғориш устидан колхоз агрономлари ҳар доим назорат қилиб, амалий ёрдам кўрсатиб турадилар. Суғориш муддатини белгилашда деҳқонларнинг ўзига кўпроқ ихтиёр берилган. Чунки бригада, звено бошлиқлари ва сувчилар ўз ерларининг хусусиятини яхши биладилар. Ғўзанинг сувталаб қилишини унинг ўсишига ва баргининг рангига қараб белгилайдилар. Шу билан бирга сувни эгатларга бир меёрда тараб жилдиратиб, тагидан намиқтиришга алоҳида эътибор берадилар.

Ҳозирги шароитда ғўзани суғориш қатқалоқни юмшатишга, ғўзанинг томир олиб ўсишига ёрдам бериш билан бирга оласига экиб чигитни ундириб олиш ва гектарларни тўлдиришга ҳам катта ёрдам беради. Биз шу кунларда қатқалоқни юмшатиш, қатор ораларини ишлаш, яганалаш билан бир вақтда айрим ола чиққан ерларнинг хатосига қўл билан чигит экиб, дарҳол суғориш билан ғўза тупларининг нормал қалинлигини таъминлаш чорасини кўраётирмиз.

Пахтадан юқори ҳосил етиштиришнинг ҳозирги энг нозик пайтида механизаторлар билан сувчиларнинг зиммасига катта масъулият тушади. Механизаторларимиз культиваторларнинг тишларини тўла ва тўғри ўрнатиб, сифатли культивация қилишлари, ғўза тупларини тўла сақлаб қолишлари керак. Сувчиларимиз эса сувдан тўғри ва унумли фойдаланиб, ҳар бир туп ғўзанинг қониб сув ичишини, гуркираб ўсишини таъминлашлари лозим. Бунга эришиш учун уларни ҳар тарафлама рағбатлантириш, ишни сифатли бажаришлари устидан контролликни кучайтириш зарур.

Пахта далаларимизда ҳозирги юз берган аҳвол барча пахтакорларимиздан, механизаторларимиздан ва сувчиларимиздан миришкорлик билан ишлашни, ғўзанинг аҳволига қараб табақалаштирилган ҳолда иш кўришни, ёш ғўзаларни меҳр билан парвариш қилиб, агротехника тадбирларини тўғри амалга ошириш билан унинг нормал ўсиши ва ривожланишини таъминлашни талаб қилади.

(Боши биринчи бетда)

ДЎСТЛИК ТУФАЙЛИ КУЧЛИМИЗ, БАХТИЁРМИЗ

«СОЦИАЛИЗМ ШАРОИТИДА, — деди ўртоқ Н. С. Хрушчев, КПСС XXII съездида,— МИЛЛИЙ МАСАЛАДА БИР-БИРИГА БОҒЛИҚ БЎЛГАН ИККИ ПРОГРЕССИВ ТЕНДЕНЦИЯ АМАЛ ҚИЛМОҚДА. БИРИНЧИДАН, ҲАР БИР МИЛЛАТ ГУРКИРАБ ҲАР ТОМОНЛАМА РИВОЖЛАНМОҚДА, ИТТИФОҚЧИ ВА АВТОНОМ РЕСПУБЛИКАЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ КЕНГАЙТИРИЛМОҚДА. ИККИНЧИДАН, ПРОЛЕТАР ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМИ БАЙРОҒИ ОСТИДА СОЦИАЛИСТИК МИЛЛАТЛАР БИР-БИРИГА ТОБОРА ЯҚИНЛАШИБ БОРМОҚДА. УЛАРНИНГ БИРИ-БИРИГА ТАЪСИРИ КУЧАЙМОҚДА ВА УЛАР БИР-БИРИНИ ТОБОРА БОЙИТИБ БОРМОҚДА».

Мамлакатимиз коммунистик қурилишни кенг авж олдириш даврига киргач, СССР да миллий муносабатларни ривожлантиришда янги босқич бошланди. Бу босқич миллатларнинг янада яқинлашаётганлиги ва уларнинг тўла бирлигига эришилаётганлиги билан характерланади.

Тўғри иқтисодий сиёсат, ишлаб чиқарувчи кучларни планли тарзда рационал жойлаштириш — халқларни яқинлаштиришнинг жуда муҳим фактори, миллатлар ҳамкорлигини мустаҳкамлаш калитидир. Чунки коммунизм қурилиши миллатлар ўртасида моддий ва маънавий бойликларни тобора жадалроқ айирбошлаш, коммунизм моддий техника базасини яратишга ҳар қайси республиканинг ҳиссасини кўпайтириш билан боғланган ҳолда боради.

Ўзбекистон ССР саноати асосий кўрсаткичлар бўйича етти йиллик контроль рақамларидан олдинда бормоқда. Саноат маҳсулотининг бир қанча энг муҳим турларини ишлаб чиқариш соҳасида 1965 йилга мўлжалланган даражага 1962 йилдаёқ эришилди. Қишлоқ хўжалиги ҳам кескин юксалиш йўлидан бормоқда.

Умумиттифоқ меҳнат тақсимотида Ўзбекистон мамлакатни пахта билан таъминлашда жуда муҳим ўрин тутади. Етти йилликнинг ўтган тўрт йили ичида республика Ватанга ана шу ғоят қимматли хом ашёдан бундан аввалги тўрт йилдагига нисбатан 210 минг тонна кўп етказиб берди. Бу йил Ўзбекистон пахтакорлари мамлакатга 3.566 минг тонна «оқ олтин» бериш учун курашмоқдалар. Республика меҳнаткашлари бу мажбуриятни адо этишни ўзларининг энг биринчи интернационал бурчлари деб билмоқдалар.

Ўзбекистон партия ташкилоти республика олдида турган халқ хўжалиги вазифаларини ҳал қилар экан, ҳар бир меҳнаткаш ўз меҳнати билан республика ва бутун мамлакат бойлигига бойлик қўшаётганлигини тушунадиган бўлишига ҳаракат қилмоқда.

Сўнгги йилларда социалистик экономиканинг гуркираб ривожланганлиги ишлаб чиқариш миқёсларини беқиёс даражада кенгайтириб юборди, хўжалик қурилишининг йирик проблемаларини амалга оширишда қардош республикаларнинг меҳнатдаги куч-ғайратларини бирлаштиришга ва мувофиқлаштиришга олиб келди.

Мисол учун Ўрта Осиё иқтисодий районини олайлик. Шу районга кирувчи республикалар кўпгина халқ хўжалиги вазифаларини аллақачонлардан буён биргалашиб ҳал қилиб келмоқдалар: йирик ирригация иншоотларини, электростанцияларни биргаликда қурмоқдалар, янги ерларни биргаликда ўзлаштирмоқдалар. Ўрта Осиё иқтисодий районининг жуда катта ер ости бойликлари ва шу районни ривожлантириш истиқболлари қардош республикаларнинг ўзаро алоқасини ва ўзаро ёрдамини тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамлашни талаб қилмоқда. Яқинда КПСС Марказий Комитетининг Ўрта Осиё бюроси, Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгаши ва Ўрта Осиёнинг бошқа органлари тузилганлиги бу вазифани ҳал қилишда муҳим роль ўйнаяжак.

Коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган даврда иттифоқчи республикалар ўртасидаги чегаралар ўзининг илгариги аҳамиятини тобора кўпроқ йўқотиб бораяпти. Бутун жамиятнинг бахт-саодати йўлида ишлаб чиқарувчи кучларни янада ривожлантириш манфаатларини кўзлаб, республикалар ўз чегараларини қайта қараб чиқаётганлигини ва территориясининг бир қисмини ўз қардош қўшниларига ихтиёрий равишда топшираётганлигини кўрсатувчи мисоллар мамлакатимизда оз эмас. Масалан, қозоқ халқи Ўзбекистонга туташ бўлган катта-катта массивларни бизга топшириб, ана шундай дўстлик ва бирлик намунасини кўрсатди. Ўзбекистон ўз навбатида ўзининг Тожикистон ССР га туташ бўлган ерларидан 50 минг гектарини тожик халқига топширди. Бундай дўстона ишлар фақат социализм шароитида, умумий ҳаётий манфаатлар туфайли ягона монолит оилага бирлашган халқларнинг маънавий-сиёсий бирлиги ва самимий дўстлиги шароитида амалга оширилиши мумкин.

Республикаларимизда кўпгина халқларнинг вакиллари туғишган оға-инилардек бир жон-бир тан бўлиб, қўлни қўлга бериб меҳнат қилаётганлиги совет халқлари мустаҳкамланиб бораётган дўстлигининг, улар бир-бири билан яқинлашаётганлиги ва ҳамкорлик қилаётганлигининг ёрқин нишонаси эмасми. Н. С. Хрушчев айтганидек, БИЗДА ОДАМЛАРГА ТЕРИСИНИНГ РАНГИГА, ТИЛИГА ҚАРАБ ЭМАС, БАЛКИ МЕҲНАТГА ҚАНДАЙ МУНОСАБАТДА БЎЛАЁТГАНЛИГИГА, КОММУНИЗМ УЧУН ҚАНДАЙ КУРАШАЁТГАНЛИГИГА қараб баҳо берилади.

Ўзбекистонда 60 дан кўпроқ миллатнинг вакиллари: ўзбеклар ва руслар, қорақалпоқлар ва украинлар, тожиклар ва қозоқлар, татарлар ва корейслар, қирғизлар, ва туркманлар, озарбайжонлар ва арманлар, мордвинлар ва бошқа кўпгина миллат кишилари яшаб, меҳнат қилмоқда. Мана шундай шароитда янги хулқ-атвор фазилатларига эга бўлган янги кишилар, чинакам интернационалистлар тарбиялаб етиштирилди.

Тошкентлик ишчи Шомаҳмудовлар оиласи ҳақиқий интернационализм намунасидир. «Сен етим эмассан» фильмини кўрган кишиларни бу ажойиб оиланинг тарихи таъсирлантирмасдан қолмагандир. Темирчи Шоаҳмад Шомаҳмудов билан унинг рафиқаси Бахри кўпининг ота-онаси улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган 16 етимни ўғил, қиз қилиб олиб, тарбиялади. Улар тарбиялаган болалар орасида руслар ва ўзбеклар, чувашлар ва татарлар, қозоқлар, яҳудийлар ва лўлилар бор.

Республикамизнинг кўп миллатлардан таркиб топганлиги меҳнаткашларни интернационализм руҳида тарбиялаш соҳасидаги ишларни бутун чоралар билан кучайтиришни қаттиқ талаб қилмоқда. Бинобарин, Ўзбекистон партия ташкилотлари бу масалаларни доимо диққат марказида тутмоқдалар. Ўзбекистон Компартиясининг съездида, ёки ижодий союзнинг съездида, конференция, пленум ёки йиғилишда, адабий кеча ёки ёшлар мунозарасида қандай проблемалар муҳокама қилинмасин, республикада ўтказилаётган тадбирлар қандай воқеага бағишланган бўлмасин, — уларнинг ҳаммаси ҳамма вақт социалистик интернационализм ғоялари билан суғорилган бўлади. Дўстлик темаси — бутун агитация-пропаганда ишида етакчи темалардан биридир.

Ўзбекистон партия ташкилоти кадрларни тўғри танлаш ва жой-жойига қўйишга алоҳида ғамхўрлик қилмоқда. Партия ташкилоти КПСС Программасининг «СОВЕТ РЕСПУБЛИКАЛАРИДА ТУРЛИ МИЛЛАТ ХОДИМЛАРИНИ ТАРБИЯЛАШ ВА УЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШДА МИЛЛИЙ АЛОҲИДАЛИКНИНГ ҲАР ҚАНДАЙ КЎРИНИШЛАРИГА АСЛО ЙЎЛ ҚЎЙИБ БЎЛМАЙДИ»—деган қоидасига қатъиян амал қилмоқда. Ишчанлик ва сиёсий хислатлар — ҳар бир ходимнинг фазилатига баҳо беришда бизнинг бирдан-бир ўлчовимиздир. Ҳамма миллат вакилларининг энг яхшиларидан энг яхшилари республика Олий ва маҳаллий Советлари депутатлигига сайланган. Ўзбекистон Компартияси ҳам ўз состави жиҳатидан ниҳоятда кўп миллатлидир.

Коммунизм қурилишини кенг авж олдириш жараёнида миллатлар ва элатларнинг моддий бойликларигина кўпайиб қолмай, уларнинг маънавий бойликлари ҳам кўпаяди, миллатлар ва элатлар маданиятини мислсиз суратда яшнатишга эришилади. Ҳозирги замон ўзбек маданияти тобора ранг-баранг тусга эга бўлиб бормоқда, интернационал негизда, марксча-ленинча идеология негизида ривожланмоқда. Айни маҳалда у бошқа қардош халқларнинг маданиятлари билан тобора кўпроқ яқинлашиб, уларнинг муваффақиятлари билан бойиб бормоқда.

Марксизм-ленинизм классикларининг асарлари, партия съездлари ва КПСС Марказий Комитети Пленумларининг ҳужжатлари, СССРдаги қардош халқлар адабиёти ва чет эл классикасининг асарлари нашр қилинаётганлиги миллий маданиятни ривожлантириш ва бойитиш учун бебаҳо аҳамиятга эгадир. Ўзбек совет адабиёти ва санъати ўз тараққиётида миллий маданиятнинг прогрессив традицияларигагина таяниб қолмай, айни маҳалда бошқа қардош халқлар, даставвал рус халқи маданиятининг илғор меросига ҳам таянмоқда.

Мамлакатимиздаги халқлар маданиятининг улуғ устодлари — Пушкин ва Гоголь, Толстой ва Шевченко, Горький ва Маяковский, Фадеев ва Шолохов, Чайковский ва Глинка, Шостакович, Станиславский ва бошқа кўпгина сиймолар ўзбек маданиятига кўрсатган баракали таъсирни ҳисобга олмасдан туриб унинг тараққиётига тўғри баҳо бериб бўлмайди. Ўзимиз учун ажойиб традиция бўлиб қолган қардош адабиёт ва санъатларнинг ҳафталиклари ва кечалари, сураткашлик асарлари виставкаларини айирбошлаш, театр ва концерт ташкилотларининг ўзаро гастроль сафарлари, телевизион эшиттиришларни айирбошлаш, газеталарнинг махсус сонларини биргаликда чиқариш — маданиятларни яқинлаштириш ва ўзаро бойитишга кўп даражада ёрдам бермоқда.

Маданиятларнинг ўзаро таъсирини кучайтириш процессида миллий тиллар ҳам бойиб, янги, социалистик муносабатлар туғдирган умумий элементларни миллий тилларга жорий қилиш йўли билан уларнинг луғат фонди кенгайиб бормоқда. Бу ишда рус тили жуда муҳим роль ўйнамоқда, рус тили ҳақиқатда СССРдаги ҳамма халқлар учун миллатлараро алоқа боғлаш ва ҳамкорлик қилишда умумий тил, ҳар қайси миллатни мамлакатдаги бошқа халқларнинг маданий ютуқлари ва жаҳон маданиятидан баҳраманд қилишнинг энг муҳим воситаси бўлиб қолди. Рус тили ўзбек халқининг иккинчи она тилига айланди, бу тилни ўқувчи ва студент, металлург ва нефтчи, пахтакор ва чўпон — каттадан-кичиккача ҳамма ўрганмоқда. Бизда ҳар бир киши улуғ Ленин тилида, оғамиз ва энг қадрдон дўстимиз бўлган халқнинг тилида гапиришга ўрганишни юксак шараф деб ҳисоблайди.

Маданиятларни яқинлаштириш ва ўзаро бойитиш процесси миллатлар ва элатларнинг маънавий умумийлигини тобора кўпроқ кучайтирмоқда. Ҳар бир миллат ва элатда ҳамма халқлар учун умумий бўлган янги традициялар вужудга келмоқда ва, айни маҳалда эски миллий традициялар коммунизм қурувчисининг юксак ахлоқий принциплари руҳида ўзгариб бормоқда.

Лекин бу процесснинг ниҳоятда мураккаб эканлигини кўрмаслик мумкин эмас. Бу процесс буржуа идеологиясига, ўтмишнинг кишилар онгидаги сарқитларига, айниқса миллатчилик характеридаги сарқитларга қарши доимо муросасиз кураш олиб бориш вазиятида ўтмоқда. Бизда миллатчиликнинг ҳеч қандай негизи — социал негизи ҳам, сиёсий негизи ҳам, иқтисодий негизи ҳам йўқ. Аммо, миллатчилик сарқитлари ҳали кишиларнинг сиёсий жиҳатдан ғўр бўлган айрим қисми ўртасида яшаб келаётганлигини ҳисобга олмасдан тура олмаймиз. Бу сарқитлар йўқ-йўқ деганда ҳам ўзини кўрсатиб қўймоқда, гоҳ ўтмишни идеаллаштиришга, халқлар тарихидаги социал зиддиятларни хас-пўшлаб кетишга, халқлар тарихига «ягона оқим» назарияси нуқтаи назаридан қарашга интилишда, гоҳ миллий ўзига хослик байроғи остида миллий маданиятнинг умрини яшаб бўлган архаик формаларини сақлаб қолишга уринишда, гоҳ миллий маданият айни қардош халқлар маданиятининг ўзаро таъсири натижасида бойиб бораётганлигини инкор этишда ўз ифодасини топмоқда.

Бундай ҳоллар бизнинг республикамизда ҳам содир бўлди. Масалан, Қорақалпоғистон АССРда чиқадиган «Амударё» адабий-бадиий журналининг 1962 йилги тўртинчи сонида Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Қорақалпоғистон филиалида ишловчи бир илмий ходимнинг хато, ярoқсиз мақоласи эълон қилинди. Ана шу шўрингқурғур олим халқ музика куйларини ҳимоя қилиш ниқоби остида қўшиқларни дутор ва қўбиз жўрлигида ижро қилишдан иборат эски формаларнинг аҳамиятини асоссиз равишда кўкларга кўтаради, ижодий коллективлар СССР халқлари ва чет эл классикасининг музика асарларини ўз программаларига ҳаддан ташқари кўп киритмоқдалар, деб нолийди. Журнал ходимлари билан мақола авторини жиддий равишда тузатиб қўйишга тўғри келди.

Республика партия ташкилоти шахсга сиғиниш оқибатларига қарши кураш ниқоби остида жадидизмни, ана шу реакцион, контрреволюцион оқимни оқлашга, унинг идеологларини оқлашга уринган кишиларга ҳам кескин зарба берди.

Бир қанча ҳолларда миллатчилик сарқитлари диний сарқитлар билан чатишиб кетмоқда. Чунки айни диний хурофотлар республика аҳолисининг бир қисми ўртасида ҳали сақланиб қолган, умрини яшаб бўлган зарарли урф-одатлар ва расм-русмлар учун, хотин-қизларга нисбатан феодал-бойларча муносабатда бўлиш кўринишлари учун биринчи галда мададкор замин бўлиб хизмат қилмоқда. Шу сабабдан, ана шу сарқитларга қарши кураш оммани интернационализм руҳида тарбиялашда муҳим фактор ҳисобланади.

Партия бизларни ҳар қандай ҳодисаларга пролетариатнинг синфий позицияларидан, коммунизм қураётган халқ манфаатлари нуқтаи назаридан ёндошган ҳолда қарашга ўргатмоқда. Биз у ёки бу традициялар ва урф-одатларга бўлган муносабатларимизни худди ана шундай позицияларда туриб белгилаб олмоқдамиз. Ватанга муҳаббатни, дўстликка вафодорликни ифода этувчи, миллатлар ва халқларнинг яқинлашувига ёрдам берувчи традицияларни бутун чоралар билан қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш, ўтмишдаги социал ва миллий адолатсизлик вужудга келтирган традицияларни, коммунистик ахлоққа ёт бўлган урф-одатларни эса таг-томири билан кескин йўқотиш, бунинг учун идеология ишининг ҳамма формалари ва воситаларидан фойдаланиш зарур.

Социалистик идеология билан буржуа идеологияси ўртасидаги кураш тобора кўпроқ кескинлашиб бораётган ҳозирги вақтда партия ташкилотларининг ғоявий-тарбиявий фаолияти биринчи даражали аҳамият касб этмоқда. «КОММУНИЗМ ҒАЛАБАСИ УЧУН КУРАШДА, — дейилади КПСС Программасида, — ИДЕОЛОГИЯ ИШИ ТОБОРА КУЧЛИ ФАКТОРГА АЙЛАНМОҚДА». Бинобарин, партиямиз, унинг Марказий Комитети ва шахсан Н. С. Хрушчев бу ишни ҳозирги вазифалар даражасига кўтармоқ учун ҳамма чораларни кўрмоқдалар. Партия ва ҳукумат раҳбарларининг адабиёт ва санъат арбоблари билан учрашувлари, идеология иши масалаларига бағишлаб КПСС Марказий Комитети яқинда ўтказган зона кенгашлари партия ва мамлакатнинг ғоявий ҳаётини янада активлаштиришда жуда катта роль ўйнади. КПСС Марказий Комитетининг партиянинг идеология ишидаги навбатдаги вазифаларини муҳокама қиладиган июнь Пленуми бебаҳо, чинакам тарихий аҳамиятга эга бўлади.

Ўзбекистон партия ташкилоти КПСС Марказий Комитетининг Пленумига ҳозирлик кўриб, меҳнаткашларни коммунизмнинг ахлоқий принциплари, совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализмнинг, халқлар бузилмас дўстлиги ва қардошлигининг буюк ҳаётбахш идеялари руҳида тарбиялашни бутун чоралар билан кучайтирмоқда.

(«ПРАВДА», 1963 йил 23 май).

ҒЎЗА ПАРВАРИШИНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

(Боши биринчи бетда)

Шундай фактлар ҳам аниқландики, айрим хўжаликларда колхозчилар ва ишчилар дала ишларига қатнашмайди, меҳнат қилишга қурби етадиган анчагина кишилар эса иккинчи даражали ишлар билан банд.

Кўпгина колхозлар ва совхозларда тўла гектар учун астойдил курашилмаётир; оласига ва бўш қолган уяларга чигит экиш яхши ташкил этилмаган, карталарнинг бурчакларига, четларига ва ўқариқ ёқаларига қўшимча чигит экиш кечиктириб юборилмоқда.

Қишлоқ хўжалик зараркунандалари, хусусан кўк курт, ширатрипс кенг тарқалишига қарамасдан ҳашарот тушган участкаларни дорилаш жуда кечиктириб юборилаётир ва бу ишнинг сифатига эътибор берилмаётир. Айрим хўжаликларда далаларни ёппасига ўт босиб кетиш хавфи туғилмоқда.

Техника ва ишчи кучларидан қониқарсиз фойдаланиш оқибатида 74 процент майдондагина узунасига культивация ўтказилди, квадрат-уялаб жойлаштирилган экинларнинг 66 проценти икки томонлама ишланди. 42 процент экин майдони ягана қилинди, ғўзанинг бор-йўғи 26 проценти бегона ўтлардан тозаланди. Экинни озиқлантириш кечиктириб юборилмоқда.

Самарқанд ва Хоразм областларида, шунингдек Бекобод, Бўка, Гулистон Киров (Фарғона области) Ўзбекистон, Балиқчи, Андижон, Қўрғонтепа, Вобкент, Хўжайли, Термиз, Ғузор, Қарши, Чимбой ва Кегайли ишлаб чиқариш бошқармаларида ғўза парвариши жуда кечиктириб юборилмоқда.

Кўпгина хўжаликларнинг раҳбарлари далада ишлаётган кишилар учун яхши маданий-маиший шароит яратиб бериш тўғрисида ғамхўрлик қилмаяптилар: далада иссиқ овқат пиширилмайди, болалар муассасалари ташкил этилмаган, дала шийпонларини жиҳозлаш тамомланмаган, колхозчиларга аванс, совхоз ишчиларига иш ҳақи ўз вақтида берилмаётир.

Бу жиддий камчиликларнинг ҳаммаси, аввало, айрим область партия комитетлари ва ижроия комитетлари, ишлаб чиқариш бошқармалари ва уларнинг партия комитетлари колхозлар ва совхозларда тегишли ташкилотчилик ишлари олиб бормаётганликлари ва колхоз ҳамда бригадаларнинг раҳбарларига нисбатан талабчанлик қилмаётганликларининг оқибатидир.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ғўзани парвариш қилишдаги қолоқликни тезда тугатиш, табиий офат оқибатларини бартараф этиш ва мўл-кўл ҳамда эрта пишадиган ҳосил етиштириш учун қулай шароит яратиш мақсадида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги, республика «Узсельхозтехника» бирлашмаси, Сув хўжалиги министрлиги ва унинг маҳаллий органлари, область партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари, ишлаб чиқариш бошқармалари ва уларнинг партия комитетлари, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари ҳамда мутахассислари олдига асосий ва қўшимча майдонларга чигит экишни, қайта чигит экишни тезда тамомлаш, ғўза парваришини кескин кучайтириш вазифаларини қўйди.

Ғўзанинг биринчи парвариши — кўндалангига ва узунасига культивация қилиш, яганалаш ва букетларни қўлда ростлаб чиқиш, бегона ўтларни ўтоқ қилиш ва ғўзани озиқлантиришни 1 июндан кечиктирмасдан, Хоразм ва Самарқанд областларида 5 июндан, Қорақалпоғистон АССРда эса 10 июндан кечикмай тамомлаш тавсия этилади. Ҳамма жойда ғўзанинг тезда шоналашини таъминлаш, июнь ойининг охири, июль ойининг бошида эса ғўзанинг бир текис гуллаши учун барча чораларни кўриш зарур.

Ҳар бир даладаги ғўзанинг аҳволини ҳисобга олиб, барча бригадаларда табақалаштирилган агротехника тадбирларини яқин вақт ичида аниқлаш ва бу тадбирларни амалга ошириш керак. Бунда тракторлардан, от-уловдан ва ишчи кучларидан тўла фойдаланишни кўзда тутиш зарур. Ёғингарчиликдан зарарланган, дўл урган участкаларга, қатқалоқ босиб нимжон бўлиб қолган ва илдиз чириш касалига учраган ғўзаларга алоҳида эътибор берилсин. Далалар бегона ўтлардан яқин кун ичида тозалансин.

Ғўзани ёшлигидан барвақт озиқлантираётган илғор хўжаликларнинг тажрибаларини кенг оммалаштириш керак. Ҳамма жойда ғўза ўсиш даврида вақтида суғорилсин, сувни тежаб-тергаб сарфлаш, ғўза парваришини суғориш билан моҳирона қўшиб олиб бориш керак. Тажрибали сувчилар бригадаларга сира кечиктирмасдан бириктиб қўйилсин. Мўл ҳосил учун курашнинг муваффақияти кўп жиҳатдан сувчиларга боғлиқ. Улар махсус кийим-кечак, пойафзал, фонар билан таъминланиши ва сувчиларнинг меҳнатига ҳақ тўлашда рағбатлантириш системаси белгиланиши керак.

Қишлоқ хўжалик зараркунандаларини қириб ташлаш билан боғлиқ бўлган ишларнинг ҳаммасини алоҳида назорат қилиб туриш керак.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларидан меҳнатни пухта уюштиришни, механизмлардан унумли фойдаланишни, топширилган иш учун барча ходимларнинг масъулиятини оширишни ва ғўза парваришидаги камчиликларни ғоят қисқа муддатда тугатишни талаб қилади. Энг муҳим вазифа — гектарларнинг тўла, ўсимликларнинг нормал қалинликда бўлишига эришишдан иборатдир. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлигига, область партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетларига, ишлаб чиқариш бошқармаларига ҳамма жойда ғўзаларни ёппасига текшириб чиқишни ташкил этиш ва шу ғўзанинг аҳволига қараб мўл ҳосил етиштиришни таъминлайдиган тадбирларни амалга ошириш: чигит экилган барча майдонларда уни бир текис ундириб олиш, кўчат сийрак жойлардан экинлар орасига экиш ва бўш қолган уяларга, карталарнинг бурчакларига, далаларнинг чеккаларига, ўқариқ ёқаларига уруғ ташлаш вазифаси топширилди. Нам етишмаслигидан чигитнинг униб чиқиши кечикаётган далаларга сув қўйилиши ва қатқалоқ юмшатилиши керак. Ғўзанинг бутун ўсиш, ривожланиш даврида ҳар бир тупини сақлаб қолиш учун кураш бўшаштирилмасин. Яганалашни ва букетларни қўлда ростлаб чиқишни тўғри ўтказиш устидан агроном назорати кучайтирилсин. Ғўза тупларининг зарур қалинликда бўлиши ва ҳар бир туп экиннинг сақланиши учун звено, бригада бошлиқларининг, ҳар бир колхозчи ва совхоз ишчисининг масъулияти оширилсин. Оласига экиш ва яганалаш пайтида ғўза қаторлари колхозчиларга ва совхоз ишчиларига бириктиб қўйилсин. Ғўзаси бир текис униб чиққан участкалардагина механизация воситаси билан букетировка ўтказилсин. Чигит кечроқ қайта экилган участкаларда гектарига камида 110—120 минг туп кўчат қолдирилсин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги, «Узсельхозтехника» бирлашмаси ва уларнинг маҳаллий органлари, область партия комитетлари, ишлаб чиқариш бошқармалари партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетлари, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари зиммасига қуйидаги вазифаларни юклади:

— Культиваторларни тайёрлаш ва тракторларга осиш тезда тамомланиб, улар ишга тўла туширилсин, ҳар бир чопиқ агрегатининг юқори унумли ишлаши таъминлансин, ҳар бир тракторчига маълум участка бириктиб қўйилсин ва бу билан ўсимликларни сақлаб қолиш ҳамда қилинадиган ишларнинг юксак сифати учун механизаторларнинг масъулияти оширилсин;

— пахта далаларида ишлашга бутун қишлоқ аҳолиси жалб қилинсин, ишчи кучларидан моҳирлик билан фойдаланилсин, токи ҳар бир колхозчи, совхозларнинг ҳар бир ишчиси, ҳар бир механизатор ишни сифатли бажаришига ва иш нормасини тўла ва ошириб адо этишига эришилсин;

— дала ишларида банд колхозчилар ва совхоз ишчилари учун яхши шароит яратиб берилсин; умумий овқатланиш, дала шийпонларини жиҳозлаш яхшилансин, болалар муассасаларининг иши йўлга қўйилсин;

— колхозчиларга аванс ва совхоз ишчиларига иш ҳақининг ўз вақтида бериб турилиши таъминлансин. Дала ишларини яхши агротехника муддатларида ва сифатли бажарганликлари учун пахтакорлар қандай рағбатлантирилиши механизаторларга, совхоз ишчиларига ва колхозчиларга тушунтирилсин. Қишлоқ меҳнаткашлари уруғни белгиланган муддатларда сифатли экиш, уни бир текис ундириб олиш ва ғўзани механизация воситаси билан икки томонлама ишлаш имконини берадиган аниқ квадратлар ҳосил қилиш учун бериладиган қўшимча ҳақ шу ишларни қилиш учун олинадиган иш ҳақининг 50 процентига, қатор ораларини ўз вақтида ишлаган ва ҳар гектар майдонда белгиланган ўсимликлар миқдорини сақлаб қолганлиги шунингдек бошқа муҳим агротехника тадбирларини амалга оширганлиги учун рағбатлантириш миқдори бир ойлик иш ҳақига тенг бўлишини билишлари керак.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Хоразм область пахтакорларининг 25 майдан бошлаб экан майдонларига солиш учун гўнг ва бошқа органик ўғит тайёрлаш ойлиги эълон қилиш ҳақидаги ташаббусини маъқуллади ва область партия комитетлари ҳамда ишлаб чиқариш бошқармаларига қўшимча органик ўғит манбаларини қидириб топиш ишларини қизитиб юбориш, бу ўғитларни ташиб олиб, ерларга вақтида солишни топширди.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги, Марказий статистика бошқармаси ва уларнинг маҳаллий органларига, область партия комитетлари Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетлари, ишлаб чиқариш бошқармаларига экинлар орасига экилган ғўзада ва янги ўзлаштирилган ерларда етиштирилган ҳосилни алоҳида ҳисобга олиш вазифаси топширилди.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети пахтани механизация билан териш юзасидан олинган социалистик мажбуриятларнинг муваффақиятли бажариш учун партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари, колхозларнинг ва совхозларнинг раҳбарлари зиммасига машина теримига участка ажратишни тезроқ тамомлаш ва ана шу далаларда ғўзани машина теримига мослаб ўстиришга қаратилган агротехника тадбирларини белгилаш вазифасини юклади.

Агрономларнинг, механизаторларнинг, энтомологларнинг, гидротехникларнинг ва бошқа қишлоқ хўжалик мутахассисларининг ролини янада ошириш, уларга қулай иш шароити яратиб бериш, мутахассисларнинг дала ишларини тўғри ва сифатли уюштиришдаги роли ва масъулиятини кучайтириш керак.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети область партия комитетлари, ишлаб чиқариш бошқармалари партия комитетлари, колхозлар ва совхозларнинг бошланғич партия ташкилотлари зиммасига пахта учун курашда коммунистларнинг ва комсомолларнинг авангардлик ролини ошириш, колхозчилар ва совхоз ишчиларининг, механизаторлар ва мутахассисларнинг меҳнат активлигига бошчилик қилиш, экинларни намунали парвариш қилиш учун, мўл ҳосил тўплаш учун, ҳар бир колхоз, совхоз, бўлим ва бригаданинг мажбуриятларини бажариши учун социалистик мусобақани авж олдириш вазифасини юклади. Ҳар бир коммунист ва комсомолнинг бурчи ғўза парваришида бевосита катнашишдан иборатдир. Партия, совет, комсомол, касаба союз, қишлоқ хўжалик органларининг колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари далаларда халқ билан бирга бўлишлари, уларнинг яхши меҳнат қилиши ва дам олиши учун шароит яратиб беришлари керак. Дала шийпони оммавий сиёсий ишларнинг маркази бўлмоғи керак.

Мусобақанинг натижалари равшан кўриниб турсин: ҳар кунги ишларга якун чиқарилсин, иш нормаларини сифатли, тўла ва ортиғи билан бажараётган колхозчилар ва совхоз ишчилари рағбатлантирилсин, лапашанг ва бракка йўл қўядиган кишилар тартибга чақирилсин. Деворий газеталар, жанговар варақалар мунтазам чиқариб турилсин, илғор колхозчилар, совхоз ишчилари, механизаторларнинг иш усуллари кенг ёритилсин, энг яхши хўжаликлар ва ишлаб чиқариш новаторларининг тажрибалари ўрганилсин ва оммалаштирилсин, ишлаб чиқариш бошқармалари, колхозлар, совхозлар ва бригадалар ўртасида социалистик мажбуриятларнинг бажарилиши текшириб турилсин.

Ўзбекбирлашув, Савдо министрлиги, Соғлиқни сақлаш министрлиги, Маданият министрлигига пахтакорларга савдо, медицина ва маданий хизмат кўрсатишни бутун чоралар билан яхшилаш вазифаси топширилсин.

Республика, область газеталари ва ишлаб чиқариш бошқармаларининг газета редакцияларига, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг радио эшиттириш ва телевидение давлат комитетига пахта далаларидаги ишларнинг боришини матбуот, радио ва телевидениеда янада кенг ёритиш, илғор пахтакорларнинг тажрибаларини оммалаштириш, областлар, районлар, колхозлар ва совхозлар олган мажбуриятларини қандай бажараётганликларини ёритиш таклиф этилди.

* * *

Ўзбекистон КП Марказий Комитети колхозчиларни ва совхозларнинг ишчиларини, механизаторларни, қишлоқ хўжалик мутахассисларини, партия, совет, комсомол ва касаба союз ходимларини табиий офат оқибатларини ва ғўзанинг ривожланишидаги қолоқликни тезроқ тугатиш учун барча имкониятлардан тўла фойдаланишга чақирди.

ЕМ-ХАШАК ТЎҒРИСИДА ҲОЗИРДАН ҒАМХЎРЛИК ҚИЛАЙЛИК

Янгийўл бошқармасининг колхоз ва совхозлари ем-хашак экинларини ўстиришга катта эътибор бермоқдалар. Маккажўхори, нўхат, беда жуда соз ривожланмоқда. Бошқарманинг барча хўжаликлари бу йил бир ярим йиллик ем-хашакни жамғариб қўйишга аҳд қилдилар.

Бўлиб ўтган ёғингарчиликдан сўнг қирларда, баҳорикор ерлар ва тоғ этакларидаги ўтлар гуркираб ўсиб кетди. Колхоз ва совхозлар хашак ўришни кучайтириб юбордилар.

Баҳорнинг сернам келаётганлиги туфайли ем-хашак экинларининг ўсишига яхши имконият туғилмоқда. Деярли ҳамма ерда маккажўхорининг бўйи 1,5 метрга етиб қолди. Механизаторлар шу кунларда ўсимликни культивация қилишни ва озиқлантиришни жадал давом эттирмоқдалар. Ишонч билан айтиш мумкинки, барча хўжаликлар маккажўхори силоси бостириш юзасидан зиммаларига олган мажбуриятларини ортиғи билан бажарадилар. «Шарқ юлдузи», «Ленинизм» колхозлари, «Чиноз» совхози сингари йирик чорвадор хўжаликлар бу йил бир ярим йиллик силосни жамғариб қўйишга бел боғладилар.

Умуман олганда бошқарма бўйича бу йил ҳар бош сигирга 12 тоннадан, ҳар бош она чўчқага икки тоннадан силос бостирилади.

Бошқарма хўжаликлари февраль ва март ойида 700 гектардан ортиқ ерга нўхат экдилар. Ҳозир нўхатнинг бўйи бир метрдан ошиб кетди, ёппасига дон олмоқда. Ҳосили кундан-кун кўпайиб дони пишиб етилмоқда. Июнь ойида бу ерлардан мўл ҳосил йиғиб олишни мўлжаллаб турибмиз. Нўхат ўриб олингандан кейин унинг ўрнига маккажўхори экамиз ва кузга бориб бу ерлардан кўплаб қимматбаҳо кўкпоя оламиз.

Беда ҳосили биз кутгандан ҳам яхши бўлмоқда. Бу йил биринчи ўримни ҳар йилгидан эрта бошладик. Бу йил деярли ҳамма хўжаликларда гектаридан 25 центнердан қуруқ беда оламиз. Бошқарманинг колхоз ва совхозларида бутун ёз давомида беда кам деганда тўрт марта ўрилади ва ҳар гектар ердан ўртача 90-100 центнердан қуруқ хашак йиғиб олинади — бу 45-50 центнер сулига тенгдир. Кўрдингизми, оқсил моддасига бой бўлган беда биз учун қанчалик қиммат баҳо экин.

Бошқарма хужаликларида ҳаммаси бўлиб, 5700 гектар бедазор бор, бу ҳайдаладиган ерларнинг 11 процентини ташкил этади. Ана шу майдонлардан биз тахминан 21 минг тонна озуқа бирлиги йиғиб оламиз. Бу ўтган йилдагидан 10 минг тонна кўп демакдир.

Баҳорги ёмғир табиий ўтларнинг гуркираб ўсишини таъминлади. Бироқ Янгийўлдаги колхоз ва совхозлар ўзларининг ўтлоқ ерларига эга эмаслар. Бизга Қозоғистон республикаси — қўшниларимиз ёрдам бердилар. Улар вақтинчалик фойдаланишимиз учун баҳорикор ерларни ажратиб бердилар. Ҳар бир хўжалик учун қўйни ҳайдаб боқиш ва табиий ем-хашакларини ўриб олиш учун алоҳида участка бор.

Апрель ойининг охирида Қозоғистон чўлларига 43 хашак ўрадиган трактор агрегати, 26 та автомашина, 2 та кўчма ремонт устахонаси юборилди. Ана шу техника билан бирга қирга 300 киши жўнаб кетди.

Май ойи бошланиши билан табиий ўтларни ўриш қизитиб юборилди. 20 майга келиб 4 минг гектар майдоннинг ўти ўриб олинди. Ҳозирги пайтда ғарам қилиб қўйилган юқори сифатли хашак бир ярим минг тоннага етиб қолди.

Табиий ўтларга эга бўлган яйловлар Янгийўлдан 100—150 километр узоқликда жойлашган. Кундалик ишга раҳбарлик қилиб туриш учун биз ишлаб чиқариш бошқармасининг оператив группасини ташкил этдик: бу группага бошқарма бошлиғининг ўринбосари, бош зоотехник, «Узсельхозтехника» район бўлимининг механиклари, бошқарма партия комитетининг инспектор-партия ташкилотчиси киради. Оператив группа графикнинг бажарилишини назорат қилиб боради, техникадан тўғри ва унумли фойдаланишга ёрдам беради, бригадаларга маданий-маиший хизмат қилишни яхшилаш тўғрисида ғамхўрлик қилади, ўзаро мусобақани уюштиради.

Мусобақада «Ленинизм», Ленин номли, «Шарқ юлдузи» «Қизил Октябрь», Фрунзе номли колхозларнинг механизаторлари етакчилик қилмоқдалар. Улар ҳозирнинг ўзидаёқ хашак тайёрлаш планини 60—80 процент бажариб қўйдилар. «Ленинизм» колхозининг бригадаси 500 тонна хашакни ғарам қилиб қўйди. Кишилар бу ерда эрта тонгда ишга чиқадилар. Хашак ўрувчи агрегатларнинг иши кеч қоронғуга бориб тамом бўлади. Бригада аъзолари ўзаро ҳамкорликда уюшқоқлик билан меҳнат қилмоқдалар. Бошқарманинг колхоз ва совхозлари табиий ва экиб ўстирилган ўтлардан дағал ем-хашак бостириш планини ошириб бажаришга аҳд қилдилар. Ариқ бўйлари, йўл чеккалари ва бошқа ерлардаги табиий ўтлар ҳам сира қолдирилмасдан ўриб олинади. Эртаги қамишдан ҳам силос бостиришда фойдаланамиз.

Янгийўл бошқармасининг хўжаликлари бу йил пландаги 24 минг ўрнига 36 минг тонна хашак жамғаришга аҳд қилдилар. Шундай қилиб, биз бирярим йиллик дағал ем-хашак запасига эга бўламиз ва бу билан чорвачилик маҳсулотлари етиштириш юзасидан зиммага олган юксак мажбуриятнинг муваффақиятли бажарилишини таъминлаймиз. Янгийўл бошқармасининг колхозчилари, совхоз ишчилари, мутахассислари бир ярим йиллик ем-хашак жамғариш юзасидан Ўрта Чирчиқ бошқармасининг колхоз ва совхозларини ўзаро мусобақага чақирадилар.

И. СОТИБОЛДИЕВ
Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи,

М. КАМОЛОВ
ишлаб чиқариш бошқармаси партия комитетининг секретари.

(«Сельская жизнь» 21 май).

ЎРТА ОСИЁ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ КЕНГАШИДА МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

23 майда Ўрта Осиё халқ хўжалиги кенгашида матбуот конференцияси бўлди. Ўзбекистон Журналистлар союзи ташкил қилган бу матбуот конференциясида халқ хўжалиги кенгашининг раиси С. И. Кадишев Ўрта Осиё республикаларининг матбуот вакилларини саноатни бошқариш республикалараро органининг тузилиши билан, бу орган ишининг асосий йўналишлари билан таништирди, саволларга жавоб қайтарди. Халқ хўжалиги кенгашининг раҳбарлари ва журналистлар саноат ишини яхшироқ ёритиш ҳамда матбуотда босилган материалларнинг таъсирчанлигини ошириш чоралари ҳақида бир қанча фикрларни айтиб бердилар. (ЎзТАГ).

ЎРТА ОСИЁ БИРЛАШГАН ИҚТИСОДИЙ РАЙОНИ ИНДУСТРИЯСИ ЮКСАЛМОҚДА

Ўрта Осиё иқтисодий райони саноат ходимлари партия—хўжалик активи йиғилишидан

Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгаши саноати ходимларининг Тошкентда ўтказилган форумининг асосий темаси индустрия резервларидан яхшироқ фойдаланишдан иборат бўлди. Завод ва фабрикалар, конларнинг, конструкторлик бюролари ва лойиҳалаш институтларининг вакиллари, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг вакиллари Халқ хўжалиги кенгаши раиси С. И. Кадишевнинг докладини муҳокама қилиб, етти йиллик планни муддатидан илгари бажариш йўлидаги мусобақада эришилган муваффақиятлар тўғрисида гапирдилар, резервлардан тўларoқ фойдаланишдаги камчиликларни очиб ташладилар ва индустрияни янада кучли суратда юксалтиришга ёрдам берадиган таклифларни киритдилар.

ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ БОШҚАРИШНИНГ ЭНГ ТАЪСИРЧАН СТРУКТУРАСИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари **Н. В. Мартинов** биринчи бўлиб сўз олди.

КПСС Марказий Комитетининг ноябрь Пленумидан кейин ўтган давр, деди у, партия ташкилотларини, уларнинг раҳбар органларини ишлаб чиқариш принципига қараб қайта қуриш турмушнинг тақозоси бўлганлигини ва ҳозирги даврда жамиятимизнинг тараққиёти талабларига тамомила мос эканлигини яққол исбот этади.

Россия Федерацияси саноат ходимларининг кенгаши КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленумининг қарорларини бажариш соҳасидаги иш тажрибаларини умумлаштирди. Ўртоқ Н. С. Хрушчев бу кенгашда экономикани ўстиришдаги жуда катта резервлардан янада кенгроқ фойдаланиш соҳасида партия ташкилотлари, хўжалик органларининг вазифаларини белгилаб берди, коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган шароитда партиянинг ташкилий-ғоявий ишларига доир асосий масалаларни илгари сурди.

Нотиқ Ўзбекистон меҳнаткашларининг хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма соҳаларида бошқа қардош республикалар билан ҳамкорликда эришган катта муваффақиятларига тааллуқли маълумотларни келтиради.

Кўпгина партия комитетлари ва янги ташкил этилган хўжалик органлари ишлаб чиқариш ва экономикага тааллуқли туб масалаларни ҳал этишга дадил киришмоқдалар, бу масалаларни ҳал этишга янгича ёндошмоқдалар, асосий эътиборни кишилар билан олиб бориладиган ишга қаратмоқдалар, амалий масалаларни ишнинг кўзини яхши билиб ҳал этмоқдалар, галдаги ишларни перспективадаги ишлар билан боғлаб боришга интилмоқдалар. Шундай қилиб, ишлаб чиқариш партия органлари фаолиятининг асосий соҳаси бўлиб қолмоқда. Бу эса Ўзбекистоннинг ҳамма областлари ва Қорақалпоғистон АССРда 4 ойлик планнинг бажарилишига кўп жиҳатдан ёрдам берди. Аммо, ўртача маълумотлар соясида кўпгина камчиликлар яшириниб турибди. Андижон, Бухоро, Самарқанд областларидаги кўп корхоналар планни бажармаётирлар. Тўқимачилик-трикотаж саноати ва бинокорлик материаллари саноатининг кўп корхоналари орқада қолмоқда. Бундан шундай хулоса келиб чиқадики, баъзи партия органлари камчиликларни бартараф қилиш соҳасида амалий иш билан суст шуғулланмоқдалар, ишчилар ва коммунистлар билан суҳбатлашмаётирлар, улар билан маслаҳатлашмаётирлар. Мўйноқ саноат-ишлаб чиқариш партия комитети худди шу тариқа иш олиб бормоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бу партия комитетининг фаолиятини яқинда ўрганиб чиқди.

Қолоқ корхоналарни илғор корхоналар даражасига кўтаришни ўз олдига асосий вазифа қилиб қўйган партия комитетлари тўғри ҳаракат қилмоқдалар. Масалан, Фарғона шаҳар партия комитети ўтган йили топшириқларни бажармаган 9 корхонанинг ёмон ишлаётганлигига қандай ҳоллар сабаб бўлаётганлигини таҳлил этиб, партия ташкилотлари олдига конкрет вазифа қўйди. Бу вазифа — шаҳарда қолоқ завод ва фабрикалар бўлмаслигига эришишдан иборат. Шаҳар партия комитетининг ходимлари доим меҳнаткашлар коллективларига бориб, йиғилишларда, ишлаб чиқариш кенгашларида ва планеркаларда қатнашмоқдалар, умуман ҳар бир корхонадагина эмас, балки ҳал қилувчи айрим участкалардаги аҳволни ҳам яхши биладилар ва шундай қилиб, етилган масалаларни ҳар бир жойнинг ўзида ҳал этиш имкониятига эгадирлар. Бунинг натижасида Фарғонадаги корхоналарнинг ҳаммаси бу йил биринчи квартал планини муваффақиятли бажарди.

Коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш манфаатлари, — дейди Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари **С. Б. Эргашев**, — барча иттифоқчи республикалардаги ишлаб чиқарувчи кучларни тез суръатлар билан ва ҳар томонлама ривожлантиришни талаб этади. Қардош халқларнинг куч-ғайратини янада маҳкам бирлаштириш асосидагина бунга эришиш мумкин. Шунинг учун ҳам тожик халқи КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленумининг халқ хўжалигига раҳбарликни қайта қуриш тўғрисидаги, КПСС Марказий Комитети Ўрта Осиё Бюросини, Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгашини ва республикалараро бошқа ташкилотларни тузиш тўғрисидаги қарорларини қизғин маъқуллади.

Ўрта Осиё иқтисодий районида Тожикистон сув энергияси запаслари бўйича етакчи роль ўйнайди. Бу эса яқин йигирма йил ичида Вахш ва Панж дарёларида бир қанча йирик энергетика иншоотлари қуриш имконини беради. Республика яқин келгусида Ўрта Осиё халқ хўжалигини электр энергияси билан етарли миқдорда таъминлай олади. Тожикистонда рангли металлар, кўмир ва бошқа фойдали қазилмалар запаси битмас-туганмасдир. Бу бойликлардан халқ манфаатлари йўлида фойдаланиш — бизнинг энг зарур, фахрли вазифамиздир. Норек ГЭСи қурилиши муносабати билан бу вазифа биринчи ўринга қўйилади. Норек ГЭСи базасида энергиядан кўп фойдаланадиган корхоналар қурилади.

Бу йил республиканинг шимолида янги нефть конлари — Конибодом манбалари очилди. Уларни ишга тушириш учун разведка мақсадида катта ҳажмдаги чуқур пармалаш ишларини бажариш зарур. Агар, деб таъкидлайди нотиқ, халқ хўжалиги кенгаши бу ерда махсус пармалаш конторасини ташкил этса ва мавжуд станокларни кўпайтирса, ана шу ишларни яқин икки-уч йил мобайнида бажариш мумкин, деб ҳисоблаймиз. Конибодом манбалари, шунингдек бошқа манбаларда разведка ишларини жадаллаштириш Ўзбекистондаги қўшни Олтиариқ ва Фарғона нефтни қайта ишлаш заводларини хом ашё билан таъминлаш учун жуда катта аҳамиятга эгадир. Ана шу заводларга керакли нефтнинг талайгина қисми Туркманистоннинг узоқ районларидан келтирилмоқда. Ана шу тадбир амалга оширилганида, давлат иқтисодий жиҳатдан анча катта фойда кўради.

Қирғизистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари **К. В. Данилин** ҳам мамлакатимизда коммунистик қурилишнинг улуғвор программасини муддатидан илгари бажариш учун барча резервларни сафарбар қилиш тўғрисида гапирди.

КПСС Марказий Комитетининг ноябрь Пленуми коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришда энг муҳим босқич бўлди. Пленум қарорларига мувофиқ саноат, қурилиш ва қишлоқ хўжалигига партия раҳбарлиги ишлаб чиқариш принципи асосида қайта қурилди. Ўрта Осиё иқтисодий райони ва республикалараро органларнинг тузилиши қардош республикаларнинг халқ хўжалигини тез ривожлантириш учун битмас-туганмас имкониятларни қидириб топиш учун кенг йўл очиб беради.

Бирлашган иқтисодий район шароитида ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштириш вазифасини энг яхши ҳал этиш учун тўла имконият яратилди. Бу иқтисодий район, хусусан, мамлакатимизда рангли металлар ишлаб чиқариш соҳасида катта ўрин тутади. Ҳозирги вақтда иқтисодий район доирасида ана шу тармоқни янада планли ва рационалроқ ривожлантиришга эришиш зарур. Кўмирдан фойдаланиш масаласини ҳал этиш муҳимдир. Ўрта Осиёдаги кўмир запасларининг ярмидан кўпроғи Қирғизистон ҳиссасига тўғри келади. Ўрта Осиё иқтисодий районининг ёқилғи балансини тезроқ тузиб чиқиш керак. Бу эса кўмир саноатини ривожлантириш перспективаларини тўғри белгилаш имконини беради.

ЯНГИ ТЕХНИКА БИЛАН ЯНГИ МАРРАЛАРГА

Коммунизмнинг моддий-техника базасини қуриш асосларидан бири — техника тараққиётидир, дейди Пахтачилик машиналари давлат махсус конструкторлик бюросининг бошлиғи — бош конструктор **Е. В. Радкевич.**

Илмий тадқиқот ва конструкторлик-лойиҳалаш ташкилотлари, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари бу ишда алоҳида роль ўйнамоқлари керак. Уларнинг ишлари ягона техника сиёсатига бўйсундирилиши лозим. Бу гап пахтачиликни комплекс механизациялашга ҳам тааллуқлидир. Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгашининг конструкторлик бюролари бу соҳада иш олиб бормоқда.

Етти йилликнинг 4 йили ичида чигитни, маккажўхори ва оқжўхорини аниқ миқдорда квадратуялаб экадиган сеялка, ғўзанинг учини чеканка қилувчи мосламаси бўлган культиватор, аэрозол мосламаси бўлган кенг қаторли пуркагич-чанглагич машина, универсал гидрофицияланган погрузчик, пахта ва кўрак териш машиналари ҳамда бошқа бир қанча механизмлар яратилди ва ишлаб чиқарила бошлади. Пахтакор хўжаликлар ана шу машиналар билан мўлкўл таъминланиб, ишлар тўғри уюштирилса, ҳозирги куннинг ўзидаёқ пахтачиликда меҳнат унумдорлигини 4-5 баравар ошириш мумкин. Ҳозирги вақтда тажриба нусхалари тайёрланаётган бир қанча машиналарни кўплаб ишлаб чиқаришни ўзлаштириш натижасида анча кўп самара олинади.

Конструкторлар ерга тўкилган пахтани териб олишни, ариқларни тозалашни ва бошқа бир қанча ишларни механизациялаш учун яна кўпгина машиналар яратмоқлари керак.

Қишлоқ хўжалик машинасозлиги ходимлари олдида турган вазифаларни тезроқ ҳал қилиш мақсадида бир қанча тадбирларни амалга ошириш зарур.

Ишлаб чиқаришнинг ихтисослаштирилиши конструкторларга нисбатан муайян талаблар қўймоқда. Бу — унификациялаш, нормаллаштириш ва стандартлаштириш ҳақидаги талаблардир.

СССР Госплани ҳузуридаги Ўрта Осиё Пахтачилик давлат комитетининг раиси **В. Н. Куликов** ҳам пахтачиликда техника тараққиётининг аҳамияти тўғрисида гапирди.

Саноатнинг пухта ишлаши кўп жиҳатдан қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил олиш, қишлоқ хўжалик экономикасини юксалтириш ва меҳнат унумдорлигини оширишга боғлиқ.

Ҳозир пахта етиштириш ва уни териб олишдан иборат ягона технология процессидаги ишларнинг қарийб 50 процентини такомиллаштириш, машиналарнинг бир қисмини янгилаш зарур. Яқин икки-уч йилнинг ичидагина саноат ходимлари давлат конструкторлик бюролари ва илмий тадқиқот муассасалари билан биргаликда 30 га яқин янги машина-ускуна яратмоқлари керак. Пахта терими машиналаштириш асосий масаладир. Нотиқ таъкидлаб ўтдики, ана шу проблемаларнинг ҳаммасини муваффақиятли ҳал қилиш учун назарий ишлар билан конструкторлик ишларини координациялаш, конструкторлик ташкилотлари билан тадқиқотчи ташкилотларнинг куч-ғайратларини бирлаштириш зарур.

Ҳосилдорликни ошириш учун минерал ўғитларнинг аҳамияти катта. Ҳисобларга кўра, минерал ўғитлар ишлаб чиқаришга сарфланган ҳар бир соат қишлоқ хўжалигида 25 соатлик меҳнатни тежаб беради. Ўрта Осиё иқтисодий районида минерал ўғитлар ишлаб чиқариш жуда қисқа вақт ичида кўпайтирилиши кераклиги шунинг ўзидан яққол кўриниб турибди.

«Ташкенткабель» коллективи, — деди завод директори **К. Ф. Сафонов,** — социалистик мусобақани кенг авж олдириш ва янги техникани жорий қилиш натижасида етти йиллик охирига планлаштирилган ишлаб чиқариш даражасига муддатидан олдин эришди.

Илгари кабель заводларида ҳар бир цех ўз ҳолича — бир-биридан ажралган ҳолда ишлар эди. Кабель буюмларини поток усулида ишлаб чиқаришга кўчиш мумкинлиги ҳозир исбот қилинди. Биз бир йўла бир қанча ишни бажарадиган поток линиялардан бир нечтасини ишга туширдик. Бу линияларни ўз мутахассисларимиз яратишди. Нотиқ айтдики, тошкентлик мутахассислар техникани такомиллаштиришда Ўрта Осиё иқтисодий районидаги турдош заводларга кўмак беришга тайёрдирлар.

«Таштекстильмаш» заводининг директори **Н. Ф. Проскуряков** завод маҳсулот ишлаб чиқариш планинигина эмас, янги техникани жорий қилиш планини ҳам бажаради, — деди.

Корхонанинг вазифаси — янги машиналар ишлаб чиқаришни меҳнат унумдорлигини ошириш, нормалашни тартибга солиш билан тўғри боғлаб олиб боришдир. Ҳозир бу соҳада заводда жиддий камчиликлар борки, бунинг учун корхона раҳбарлари ҳаққоний равишда танқид қилинди. Нотиқ ишлаб чиқаришни ташкил этишни яхшилаш йўлида амалга оширилаётган тадбирларни айтиб берди.

Тожикистон пахтачилик саноати бошқармасининг бошлиғи **А. В. Акимов** тайёрлов пунктлари ва пахта заводларини янги техника билан таъминлаш масалаларига тўхталди. Қарийб икки йил муқаддам иш унуми одатдаги барабанникидан ўн баравар ортиқ бўлган пахта қуритиш барабани яратилган эди. Лекин шу барабанни ишлаб чиқариш ҳанузгача йўлга қўйилгани йўқ. Мукаммал ускунани жорий қилишдаги бундай сусткашлик давлатга анча зарар етказмоқда. Машинада терилган пахтани тозалайдиган, ингичка толали пахтани тозалайдиган машиналар ҳалигача яратилган эмас. Шундай ҳоллар кўп учраб турадики, ҳар тарафлама синаб кўрилмаган машиналар кўплаб ишлаб чиқаришга тавсия қилинади, машинасозлар тайёрлаб берган агрегатларнинг нуқсонларини пахта заводларида тузатишга тўғри келади. Бу камчиликларнинг ҳаммасини иложи борича тезроқ йўқотиш зарур, бу эса қувватларни оширишга ҳамда пахтани қайта ишлаш сифатини яхшилашга ёрдам беради.

КОММУНИЗМ ҚУРИЛИШИНИНГ ГВАРДИЯЧИЛАРИ ОЛДИНГИ САФЛАРДА

— Коммунизм — бизнинг орзиқиб кутаётган порлоқ эртамиздир. Коммунизмни фақат меҳнат билан барпо қилиш мумкин. Шунинг учун ҳам илғор меҳнаткашлар коммунистик меҳнат мусобақасига шу қадар завқ-шавқ билан қўшилмоқдалар, — деди Қирғизистондаги жанубий кон-металлургия комбинати метали эритувчилар бригадасининг бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **С. Тешаев.** Корхонамиз коллективи ана шу мусобақа жараёнида маҳсулот ишлаб чиқаришни ва меҳнат унумдорлигини етти йиллик давомида анча оширди. Коммунистик меҳнат учун курашаётган кишиларнинг ҳар бири икки-учтадан касбни эгаллаб олди, ўзининг техникавий ва умумтаълим савиясини оширмоқда. Мен раҳбарлик қилаётган бригада шундай тоза маҳсулот ишлаб чиқармоқдаки, бундай маҳсулот жаҳондаги металлургия корхоналарининг биронтасида ҳам йўқ. Бригадамизнинг ҳамма аъзолари илғор иш методлари мактабида ўқиб чиқдилар. Биз ҳозирдаёқ етти йилликнинг олтинчи йили ҳисобига ишлаяпмиз, етти йиллик топшириқларини умуман муддатидан бир ярим йил олдин бажарамиз.

В. И. Ленин номли Ўзбекистон металлургия заводида ҳам коммунистик меҳнат мусобақаси кенг авж олиб кетди, — дейди шу корхонанинг бош вальцовшчиги **Н. Тожибоев.** — Иккита энг йирик цех — прокат ва мартен ҳамда энергетика цехларининг коллективлари коммунистик меҳнат цехлари деган номни олишга сазовор бўлди. Мусобақа ўзининг ажойиб самараларини бермоқда. Ўзбекистон металлурглари печь тубининг ҳар бир квадрат метридан пўлат олиш ҳамда стан прокатининг «олтин соат»даги иш унуми жиҳатидан 1965 йил охирига белгиланган марраға етдилар.

Ҳар бир меҳнаткашнинг юксак онглилиги, мустаҳкам меҳнат интизоми — меҳнатда муваффақият қозонишнинг гаровидир, деб таъкидлади «Кизилкияуголь» кон бошқармаси «Комсомольская» шахтасининг бригада бошлиғи **Н. Т. Солошченко** (Қирғизистон ССР). У бошлиқ шахтёрлар бригадаси узоқ вақтгача қолоқ бўлиб келган эди. Лекин бутун коллектив интизомни мустаҳкамлашга киришиб, ўз муваффақиятсизликларининг сабабларини ўргангач ва одамларни жой-жойига тўғри қўйиб, ҳар бир киши ўз қобилиятларини тўла ишга сола бошлагач, аҳвол ўзгариб кетди. Ўртоқларча бир-бирига кўмак бериш, билим савиясини ошириш жуда катта ёрдам берди. Меҳнатни комплекс суратда ташкил қилиш, ҳамма касбдаги бригада аъзоларини ишбай усулида ҳақ олишга кўчириш ҳам ғоят фойдали бўлди. Шахтёрлар ўз ўртоқлари билан мусобақалашиб, топшириқни ўзлари бажаришга интилибгина қолмай, айни маҳалда сменадош бригадага иш фронти ҳозирлаб беришни ҳам ўйламоқдалар.

Қайроққум гилам комбинатининг тўқувчиси **В. Г. Тимченко** кенгашнинг ҳамма қатнашчиларига тожикистонлик гилам тўқувчи хотин-қизлар номидан оташин салом топширди. У, 29 миллат вакиллари ишлаётган ана шу кўп миллатли коллективнинг кундалик меҳнати ҳақида сўзлаб берди. Комбинатнинг гилам тўқувчилари шу йил биринчи кварталида республикада социалистик мусобақа ғолиби бўлиб, Тожикистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Совети ва Касаба союзлари советининг кўчма Қизил байроғи билан тақдирландилар.

Илгари корхонада ҳар бир тўқувчилик дастгоҳига икки киши хизмат кўрсатар эди. Лекин тўқувчилар янгиликка, илғорликка интилганликлари, кечагига нисбатан яхшироқ ишлашни истаганликлари туфайли ҳар қайси дастгоҳни фақат бир ишчи бошқарадиган бўлиб қолди. Шу билан бирга маҳсулот сифати пасаймади, норма ҳатто ошириб бажарилмоқда, меҳнат унумдорлиги эса икки баравар кўпайди. Ҳозир ҳамма бригадалар ана шундай ишлайдиган бўлиб қолди.

Ўзбекистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркманистон меҳнаткашларининг Россиянинг энг кекса саноат марказидаги районлар билан кўп йиллик дўстона алоқаси мавжуд, деб бошлади ўз сўзини Юқори Волга Халқ хўжалиги кенгаши раисининг ўринбосари **М. Л. Орлов.** Гражданлар уруши йилларида туғилган бу дўстлик социализм учун умумий курашда мустаҳкамланди. Коммунизм қурилаётган ҳозирги даврда дўстона алоқаларимиз янада маҳкамроқ ва сезиларлироқ бўлиб қолди. Юқори Волга ва Ўрта Осиё иқтисодий районларининг корхоналари кўпдан буён ўзаро мусобақалашиб, ишлаб чиқаришдаги тажрибаларини доимо ўртоқлашиб келмоқдалар.

Юқори Волга иқтисодий райони Владимир, Иваново, Кострома ва Ярославль областларини бирлаштиради. Бу райондаги 600 дан кўпроқ корхонада қарийб бир миллион киши ишлаб турибди. Тўқимачилик, машинасозлик, химия, электр асбобсозлиги ва бошқа бир қанча тармоқлар район саноатининг энг йирик тармоқлари ҳисобланади. Халқ хўжалиги кенгаши корхоналарида бутун мамлакатга донг таратган ажойиб новаторлар: Юлия Вечерова, Мария Куликова, Валентина Плетнева, Борис Зверев, Вячеслав Крепишев, Варвара Роботновалар ишлаб турибди, бундай новаторларнинг номларини бирма-бир санаб чиқиш қийин. Уларнинг ҳаммаси Ўрта Осиё республикаларидаги ўз дўстлари ва ҳамкасбларини билади. Традицион бўлиб қолган социалистик мусобақани хурсанд бўлиб давом эттиради.

Туркманистон касаба союзлари советининг раиси **М. К. Шобасанов** ўз нутқини социалистик мусобақани ва коммунистик меҳнат ҳаракатини ташкил этишда касаба союзларининг зўр ташкилотчилик ролига бағишлади. Республика меҳнаткашлари ҳар бир ишчининг шахсий меҳнат резервларидан максимал фойдаланиш, меҳнат унумдорлигини янада ошириш учун тинмай курашмоқдалар. Корхоналар ишининг техникавий-иқтисодий кўрсаткичларини яхшилашда, ишлаб чиқариш процесслари техникаси ва технологиясини такомиллаштиришда жамоатчиликнинг роли йил сайин ортиб бормоқда. Новаторларнинг мактаблари, техника тараққиёти университетлари, доимий ишловчи ишлаб чиқариш кенгашлари практикадан мустаҳкам ўрин олди.

Ўрта Осиё ташкилотларининг тузилганлиги касаба союз ходимлари олдига янги, янада масъулиятли вазифалар қўймоқда. Ҳозир касаба союзларининг бутун иши меҳнаткашлар ташаббускорлигини янада авж олдиришга, жамоатчиликни корхоналарга раҳбарлик қилишда иштирок этишга кенг жалб қилишга, етти йилликнинг улуғвор топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун курашни янада кенг қулоч ёйдиришга қаратилмоғи керак.

Красноводск нефтни қайта ишлаш заводининг коллективи бу йил пландан ташқари неча ўн минглаб тонна ёнилғи ва бошқа маҳсулотларни ишлаб бериш мажбуриятини олган. Бу мажбурият, деди корхона директори **Н. Г. Литвинов,** ҳозирдаёқ анча ошириб бажарилмоқда. Коммунистик меҳнат коллективи номини олиш ҳаракати кенг қулоч ёйдирилганлиги муваффақият қозонишга кўп жиҳатдан ёрдам берди.

Ишчиларнинг малакасини ва маданий савиясини ошириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилмасдан туриб, уларнинг ишлаб чиқаришни бошқаришда актив иштирок этишларини тасаввур қилиб бўлмайди. Москва нефтчилик институтининг заводда ташкил қилинган ўқув-консультация пунктида 210 ишчи ўқимоқда. Корхона ана шу пункт учун иккита бино қуриб берди: шаҳардаги бир бинода лекция машғулотлари ўтказилаётган бўлса, завод ҳузуридаги иккинчи бинода лаборатория ишлари олиб борилмоқда. Нефтчилик кечки техникумининг 130 студенти ҳам шу ерга келиб шуғулланмоқда. Юзлаб ишчилар кечки мактабда, тажриба ўртоқлашиш ва иккинчи касб эгаллаш мактабларида ўқимоқда.

Қирғизистон комсомоли Марказий Комитетининг бўлим мудири **З. Омонқулова** йиғилиш қатнашчиларига қуйидагиларни хабар қилади: «Комсомол прожектори» отрядлари ва штаблари унинг бутун кучини Қирғизистондаги саноат корхоналарининг ички резервларини қидириб топишга сафарбар қилди. Хўжалик раҳбарлари бу отряд ва штабларга кўпинча ёрдам сўраб мурожаат қиладилар, чунки улар шу нарсани яхши биладиларки, комсомоллар бирор ишга киришадиган бўлсалар, уни охиригача етказмай қўймайдилар.

Республика комсомоли рационализаторлар билан биргаликда барча саноат корхоналарида ишлаб чиқариш маданияти, техника эстетикаси ҳақидаги энг яхши рационализаторлик таклифлари учун кўрик-конкурс эълон қилди. Бу конкурсда ёш ишчилар, инженерлар, новаторлар қатнашмоқдалар. Қирғизистон комсомоллари бу конкурсни Қирғизистоннинг ихтиёрий суратда Россияга қўшилишининг 100 йиллигига бағишладилар.

ЕТТИ ЙИЛЛИК ҚУРИЛИШЛАРИГА — ЗАРБДОР СУРЪАТЛАР

Капитал қурилиш — ишлаб чиқаришни жадал суръатлар билан ривожлантиришнинг энг муҳим факторларидан биридир. Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгаши раисининг ўринбосари **В. А. Пономарев** бу ишдаги мавжуд жиддий камчиликлар ҳақида гапириб, қуйидагиларни таъкидлайди: Ҳар бир қурилишдаги аҳволни чуқур ўрганиш — халқ хўжалиги кенгаши, унинг тармоқ ва функционал бошқармаларининг кечиктириб бўлмайдиган вазифасидир.

Шу йилнинг охиригача 113 йирик корхона ва цехни ишга тушириш керак. Бу корхона ва цехлар рангли металлургияда, химия, газ ва нефть саноатида, бинокорлик материаллари саноатида ва бошқа бир қанча тармоқларда ишлаб чиқаришни анча кенгайтириш имконини беради. 1964—1965 йилларда капитал қурилиш соҳасида Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгаши олдига янада муҳим вазифалар қўйилади. Ишлаб чиқариш аҳамиятига эга бўлган объектларга сарфланадиган капитал маблағ тахминан учдан бир қисми миқдорида ортади, етакчи тармоқларга сарфланадиган маблағ эса бундан ҳам кўпроқ бўлади. Бу эса партия Марказий Комитетининг капитал маблағлардан оқилона ва самарали фойдаланиш тўғрисидаги кўрсатмаларини пухта бажаришни талаб этади. Бу йилги қурилишларнинг боришини танқидий таҳлил этиш ва шундан кейинги йилларда ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш суръатларини жадаллаштиришни таъминлайдиган таклифлар тўғрисида ҳозирданоқ чуқур фикр юритиш ва бу таклифларни ишлаб чиқиш зарур.

Ўрта Осиё иқтисодий райони қурилиши бўйича Давлат ишлаб чиқариш комитети раисининг ўринбосари **С. И. Иброҳимов** қуйидагиларни айтади: Ўрта Осиёдаги қурилиш индустриясининг қувватларини ривожлантириш юзасидан ягона план ишлаб чиқилмоқда. Барча йирик корхоналарни ягона главкага бирлаштириш мазкур корхоналарда ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва кенгайтириш, меҳнат унумдорлигини ошириш ва чиқарилаётган маҳсулотнинг таннархини камайтириш имконини беради.

Госсредазстройнинг қурилиш ташкилотлари бу йил ўз ишларини анча яхши йўлга қўйдилар.

Комитет Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгаши билан биргаликда ғоят муҳим объектлар қурилиши қандай бораётганлигини батафсил қараб чиқди. Қурилиш-монтаж ишлари ва комплексларни ишга тушириш графиклари тасдиқланди, машина-ускуна ва материаллар етказиб бериш муддатлари аниқ белгиланди. Ўрта Осиё иқтисодий районида айрим иш турларини бажарадиган ташкилотлар йўқ. Ана шундай ишларни бажармоқ учун СССР Госстройи ёрдами билан бошқа районлардаги ихтисослаштирилган ташкилотлар жалб этилди.

Биз, дейди нотиқ, йиғма темирбетон чиқарадиган заводлар учун тегишли машина-ускуналар тайёрлашда Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгашининг ёрдамига умид боғлаймиз. КПСС Марказий Комитетининг ноябрь Пленумининг қарорларидан илҳомланган қурувчиларнинг кўпминг кишилик коллективи Ўрта Осиё иқтисодий районининг халқ хўжалигини ривожлантиришга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшади. Бунга шак-шубҳа йўқ.

Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари **Б. Н. Моралев** ҳам ўз нутқида капитал қурилиш масалаларига анча тўхталиб ўтди. Кейинги йилларда республикада ишлаб чиқариш объектларини ишга тушириш планлари бажарилмай қолди. Асосий камчилик шу эдики, қурилиш ташкилотларининг маблағлари, материал ва қувватлари сочиб юборилди.

Туркманистон Компартияси Марказий Комитети яқинда планлаштирувчи ташкилотлар билан биргаликда қурилишларнинг титул рўйхатларини қараб чиқди ва бу рўйхатларга зарур тузатишлар киритди. Эндиликда биринчи навбатдаги объектлар сони камайиб боради, бўшаб қолган маблағлар эса асосий фондларни ишга туширишни максимал даражада кўпайтиришга сарф қилинади.

Қурувчилар олдида турган катта вазифаларни эътиборга олганда, шу йиғилишдан ўрнак олиб, иқтисодий районлардаги қурувчилар кенгашини ўтказиш ва бу кенгашда Ўрта Осиё республикаларидаги қурилишга тааллуқли энг муҳим масалаларни муҳокама қилиш мақсадга мувофиқ бўлур эди.

ИШ ВАҚТИНИНГ ҲАР МИНУТИ УНУМЛИ БЎЛСИН

— «Ленинефть» бошқармасининг комсомол-ёшлари номидан, стихия билан курашда ҳар қандай қийинчиликлардан қўрқмайдиган кишилар номидан, кўпчилиги космос қаҳрамонлари ёшида бўлган кишилар номидан саноат ходимлари кенгаши қатнашчиларига оташин салом топширишга ижозат бергайсиз! — кон мудири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **А. Резников** ўз нутқини шу сўзлар билан бошлайди. У, Туркманистон нефтчилари етти йиллик планни муддатидан илгари бажаришга қатъий бел боғлаганликларини айтди.

— Бизда ишлаб чиқаришни ташкил этиш соҳасида ҳали камчиликлар кўп, — деди Душанба шаҳар партия комитетининг секретари **С. П. Пўлатов.** — Ўтган йили шаҳардаги корхоналарда машина-ускуналарнинг кўп вақт бекор туриб қолишига йўл қўйилди.

Айрим хўжалик раҳбарлари ва партия ташкилотлари ишлаб чиқариш ва технология интизомининг бўшашиб кетишига ва маҳсулот сифатининг кўнгилдагидек бўлмаслиги каби ҳолларга тоқат қилиб келдилар. Шаҳар партия комитети ана шу камчиликларни эътиборга олиб, бутун куч ва ғайратини халқ хўжалигига раҳбарлик қилиш соҳасидаги ташкилотчилик ишларини яхшилашга қаратмоқда. Биз корхона раҳбарларидан ўзларининг иқтисодий билимларини тинмай оширишни, сиёсий фикр доираларини кенгайтира боришни талаб қилмоқдамиз. Шаҳарда конкрет экономикани ўрганиш юзасидан кўп семинарлар ташкил этилди. Директорлар, инженерлар, цех бошлиқлари, мастерлар ва ишчилар бу семинарларда шуғулланмоқдалар. Шаҳардаги 29 корхонада иқтисодий анализ бюролари ташкил этилди. Бу бюролар ишлаб чиқариш резервларини қидириб топиш ишлари билан шуғулланмоқдалар.

— Бизнинг комбинатимиз, — деди Ленинобод ипак комбинатининг директори **Х. Бақоев,** — 2-3 йил ичида мамлакат ипак саноатининг намуна-тажриба корхонасига айлантирилиши лозим. Шу муносабат билан коллектив олдида меҳнатни ташкил этишни яхшилаш соҳасида бир қанча жиддий вазифалар турибди.

Ташкилий-техника тадбирлари ишлаб чиқилди. Бу тадбирларга мувофиқ, 554 та янги технология ускунасини фойдаланишга топшириш кўзда тутилади. Бундан ташқари, комбинат пиллани хиллаш-саралаш учун автоматик поток линиянинг асосий нусхасини вужудга келтиради.

Чирчиқ электрохимия комбинатида, деди корхона директори **В. Қодиров,** табиий газдан ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг таннархини, меҳнат сарфларини камайтириш учун социалистик мусобақа қизиб кетди. Меҳнатни пухта уюштириш, ишлаб чиқаришнинг янги методларини жорий қилиш бу ишда муваффақият қозонишнинг негизидир. Биз кўп ишларни қилишга муваффақ бўлдик, лекин ишлаб чиқаришнинг ривожланишига халақит бераётган жиддий камчиликлар ҳам бор. Ишлаб чиқаришни ва маҳсулотни сотишни планлаштиришда кўп камчиликларга йўл қўйилмоқда. Идиш етишмаётганлиги маҳсулот ишлаб чиқаришга кўпинча халақит бермоқда.

САНОАТГА ПАРТИЯ РАҲБАРЛИГИНИ ЯНГИ ВАЗИФАЛАР ДАРАЖАСИГА КЎТАРАЙЛИК

КПСС Марказий Комитети Ўрта Осиё Бюроси раисининг ўринбосари **В. К. Акулинцевга** сўз берилади.

Совет халқи, дейди ўртоқ Акулинцев, коммунистик қурилишнинг КПСС тарихий XXII съезди қабул қилган Программасини Коммунистик партия раҳбарлигида муваффақиятли суратда амалга оширмоқда.

Йиғилиш қатнашчиларининг нутқларида баён қилинган умумий хулоса шундан иборатки, КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленумининг қарорларига мувофиқ, Ўрта Осиё иқтисодий районининг ташкил этилиши ўз вақтида кўрилган тўғри чорадир. Бу чора табиий бойликлардан, ишлаб чиқариш резервларидан тўла ва самарали фойдаланиш, Ўрта Осиё республикаларининг иқтисодий жиҳатдан ўзаро алоқасини кучайтириш ва иқтисодий районнинг ҳамда алоҳида ҳар бир республиканинг ишлаб чиқарувчи кучларини янада ривожлантириш имконини беради.

Бундан бир ой муқаддам Москвада саноат-ишлаб чиқариш зоналаридаги район, область, шаҳар партия комитетлари секретарлари, партия комитетлари секретарларининг РСФСР саноат ва қурилиш ходимлари билан биргаликда кенгаши ўтказилди. Кенгашда ўртоқ Н. С. Хрушчев катта нутқ сўзлади. Ўртоқ Н. С. Хрушчев мамлакатимиз экономикасининг тараққиётини чуқур таҳлил этди ва саноат ҳамда қурилишда фойдаланилмаётган жуда катта резервлар борлигини ва бу резервларни ишга солиш, уларни халққа хизмат қилдириш зарурлигини равшан кўрсатиб берди.

Бу кенгаш ва ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг кенгашда сўзлаган нутқи бутун партиямизнинг КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленумининг қарорларини амалга ошириш соҳасидаги фаолияти учун жуда катта аҳамиятга эгадир. Биз ўзимизнинг кундалик ишимизда ана шу кенгаш ҳужжатларига доим амал қилишимиз лозим.

Биз иқтисодий район саноатининг аҳволини таҳлил этганимизда ишлаб чиқаришда фойдаланилмаётган катта резервлар борлигини кўрамиз. Бизда ҳар саккизта корхонадан биттаси давлат планини бажармаётир. Қолоқ корхоналарни илғор корхоналар даражасига кўтаришни энг муҳим резерв деб ҳисоблаш керак.

Халқ хўжалиги кенгашига қарашли кўп корхоналарда машина-ускуналардан ва ишлаб чиқариш қувватларидан қониқарсиз фойдаланилмоқда. Бу йил ўтказилган тадқиқотлар, масалан, машинасозлик заводларида машина-ускуналарнинг сменада ишлаш коэффициенти атиги 1,2-1,3 бўлганлигини кўрсатди. Бу ишда тартиб ўрнатмоқ учун партия-хўжалик контроли органларини ва жамоатчиликни жалб этмоқ керак.

Никита Сергеевич Хрушчев Ленинграддаги ихтисослаштирилган ишлаб чиқариш бирлашмасининг фаолиятига юксак баҳо берди. Ишлаб чиқариш бирлашмалари ва фирмалари тузишнинг иложи бўлган барча вариантларини яқин вақт ичида қараб чиқиш ва зарур шароит вужудга келтирилган жойларда бу ишни дадил ва қатъиятлик билан амалга ошириш керак.

Меҳнат унумдорлигини кескин суратда ошириш учун, қўшимча маҳсулот ишлаб чиқара оладиган ишчиларни бошқа ишларга кўпроқ ажратиш учун деярли ҳар бир корхонада катта имкониятлар мавжуд. Аммо янги техника соҳасида халқ хўжалиги планига киритилган тадбирлар ҳали суст бажарилмоқда. Партия ташкилотлари ва партия комитетлари техникани тараққий эттириш, меҳнат унумдорлигини ошириш ишига етакчилик қилишлари лозим.

Бу йил иқтисодий райондаги саноат объектларида қурилиш-монтаж ишлари ҳажми ўтган йилдагига нисбатан қарийб 30 процент ортади. 1 миллион 200 минг квадрат метр ҳажмида уй-жой қуриш мўлжалланади. Улкан планлар тузилган бўлса ҳам, афсуски, бу планларни бажариш соҳасидаги ишлар ҳали кўнгилдагидек бормаётир. Тўрт ой ичида капитал маблағларни ўзлаштириш плани бажарилмай қолди. Қурилиш индустриясини тез суръатлар билан ривожлантириш, асосий касблардаги қурувчиларни кўплаб тайёрлашни уюштириш зарур.

Биз фидокорона меҳнатлари билан мамлакатимизнинг бойлигини кўпайтираётган ишлаб чиқаришдаги ажойиб илғорлар, новаторларимиз билан ҳақли суратда фахрланамиз. Барча республикаларда коммунистик меҳнат йўлидаги ҳаракат ғоят кенгайиб кетди. Бу ҳаракатга моҳирлик билан раҳбарлик қилиш, бу ҳаракатнинг ташаббускорларини меҳр билан қўллаб-қувватлаш — партия ташкилотларининг вазифасидир. Бироқ социалистик мусобақани уюштиришда расмиятчилик ҳоллари кўп учрайди.

Пахта — иқтисодий районимизнинг катта бойлигидир. Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари бу йил юксак социалистик мажбуриятлар олдилар. Улар Ватанга 4 миллион 834 минг тонна пахта ва кўпроқ миқдорда бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари топширишга аҳд қилдилар.

Қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларига ҳар томонлама ёрдам бериш, машиналар, запас қисмлар, минерал ўғитлар ишлаб чиқариш юзасидан берилган заказларни ўз вақтида бажариш — саноат ходимларининг бурчидир.

Бизнинг партиямиз халқ хўжалигига раҳбарлик методларини доимо юксак даражага кўтармоқда ва такомиллаштирмоқда. Никита Сергеевич Хрушчевнинг ташаббуси билан тузилган Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгаши табиий бойликлардан самарали фойдаланишда республикаларнинг куч-ғайратини бирлаштириши ва умуман иқтисодий районда, шунингдек алоҳида ҳар бир республикада ишлаб чиқарувчи кучларнинг жадал ривожлантирилишини таъминлаши лозим. Халқ хўжалиги кенгашимизнинг ташкилий даври тамом бўлди. Халқ хўжалиги кенгаши саноат корхоналарига раҳбарликни тамомила ўз қўлига олиши ва уларнинг иши учун тўла жавобгар бўлиш пайти келди.

Жонажон Коммунистик партиямиз ва унинг ленинчи Марказий Комитети теварагига маҳкам жипслашган барча совет кишилари каби Ўрта Осиё республикаларининг меҳнаткашлари ҳам ўзларининг бутун куч-ғайратларини мамлакатимизда коммунизмни тезроқ барпо қилишга сарф қиладилар.

* * *

Йиғилиш қатнашчилари ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш йиллик планини муддатидан илгари бажариш, меҳнат унумдорлигини ошириш юзасидан белгиланган топшириқни 0,74 процент ошириб бажариш, маҳсулот таннархини камайтириш ҳисобига 10,5 миллион сўм маблағ тежаш юзасидан юксак социалистик мажбуриятлар қабул қилдилар. Пландан ташқари кўп миқдорда нефть, табиий газ чиқариш, қўшимча равишда 28,5 минг тонна цемент ишлаб чиқаришга, қишлоқ хўжалигига ёрдам кўрсатиш учун пландан ташқари 40 та пахта териш машинаси, 50 та кўрак чувиш машинаси, кўрак йиғиштирадиган 200 машина, пахтани қопқанорсиз ташиш учун бир мингта прицеп тайёрлашга қарор қилинди. Корхоналарнинг коллективлари техникани янада тараққий эттириш мақсадида машиналар, приборлар, материалларнинг 113 та янги хилини ўзлаштириш мажбуриятини оладилар. Рационализаторлар катта ҳисса қўшадилар. Улар ўз таклифларини рўёбга чиқариш йўли билан 24,1 миллион сўм фойда келтирамиз, деб ваъда берадилар.

Бу мажбуриятлар Юқори Волга ва Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгашларидаги корхоналар ва ташкилотлар коллективларининг мусобақа шартномасига асос қилиб олинди. (ТАСС).

ТАСС АХБОРОТИ

„Космос—17“ парвозда

1963 йил 22 майда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос—17» учирилди.

Йўлдош ичига ТАСС 1962 йил 16 мартда эълон қилган программага мувофиқ космик фазони тадқиқ қилишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган.

Йўлдош параметрлари қуйидагича бўлган орбитага чиқарилди: бошланғич айланиш даври 94,82 минут, Ер сатҳидан максимал узоқлашуви (апогейи) 788 километр, минимал узоқлашуви (перигейи) 260 километр. Экватор текислигига нисбатан орбитанинг оғиш бурчаги 49 градус 02 минут. Йўлдош ичида илмий аппаратлардан ташқари 20,005 мегагерц частотада ишловчи радиопередатчик; орбита элементларини аниқ ўлчайдиган радиосистема ҳамда асбоблар ва илмий аппаратлар иши тўғрисидаги маълумотларни Ерга юбориб турадиган радиотелеметрик система бор.

Йўлдошга ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди.

Координацияловчи-ҳисоблаш маркази олинаётган ахборотларни ишлаб чиқмоқда.

Тошкентнинг Комсомол кўлида кўнгилли халқ дружиначилари патруллик қилиб туришади. Суратда: дружиначилардан (чапдан) В. Селяванов, В. Лашманов, Ю. Абдуллаев, Р. Кутурбаев ўртоқлар милиция старшинаси Б. Халилов билан бирга кўлда осойишталикни сақлаш учун қайиқда сафарга чиқишган пайти.

С. Йўлчиев фотоси.

ЎРТА ДЕНГИЗ РАЙОНИ РАКЕТА-ЯДРО ҚУРОЛИДАН ХОЛИ БЎЛГАН ЗОНАГА АЙЛАНТИРИЛМОҒИ КЕРАК

СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добринин АҚШ давлат секретари вазифасини бажарувчи Ж. Болл ҳузурига 20 майда бориб, унга Совет ҳукуматининг АҚШ ҳукуматига нотасини топширди.

Нотада бундай дейилади: Гап «Поларис» ракеталари билан қуролланган Америка сув ости атом кемаларини Ўрта денгиз районига жойлаштириш планлари амалга оширила бошлаганлиги устида бормоқда. Ана шу кемаларни жойлаштириш эҳтимол тутилган жойлар қаторида Испаниянинг портлари, Англиянинг Кипр ва Мальтадаги ҳарбий таянч пунктлари тилга олинмоқда. «Поларис»лар билан қуроллантирилган сув ости кемаларининг Туркия, Греция, Италия портларидан ҳам фойдаланажаклари ҳақидаги хабарлар бор.

Сўнгра нотада кўрсатиб ўтиладики, ядро қуроли ўрнатилган НАТО ҳарбий кемаларининг Ўрта денгизга киритилиши Шимолий Атлантик блоки ўз хавфсизлигига таҳдид солаётган давлатлар олдига бунга қарши самарали мудофаа тадбирларини амалга оширишни зарурат қилиб қўяди. Тинчликсевар давлатларнинг ўзларининг даф қилувчи воситалари билан сув ости атом кемалари ўтадиган йўлларни ҳамда НАТО қатнашчилари соҳилини, худди шунингдек ракета-ядро қуролини доимо ёки вақтинча жойлаштириш учун ўз территориясини ана шу блокка бериб қўйган мамлакатлар соҳилини нишонга олиб туришдан бошқа иложи қолмайди.

Ажнабийларнинг ракеталари ва атом бомбалари ўз уйларининг остонаси олдида ўт очиш позицияларини ишғол қилиб турса, бу ракеталар ва атом бомбаларига ўз ҳукмлари ва контролларини сира ўтказа олмасалар, наҳотки греклар, турклар, итальянлар, французлар, испанлар ва Ўрта денгиздаги бошқа халқлар ўзларини хотиржамроқ ҳис қиладилар, деб ўйлаш мумкин? — дейилади нотада. Ваҳоланки, ҳатто шу райондаги халқларнинг иродаси ва истагига хилоф равишда тасодифий ҳоллар юз бериб қолган тақдирда, ана шу халқлар фожиали ҳалокат қурбони бўлишлари мумкин.

Ўзини НАТО сиёсатига боғлаб қўйган тўрт ёки беш давлат Ўрта денгиз бўйидаги бошқа мамлакатларнинг манфаатлари билан ҳисоблашмай, ядро қуролининг оқиб келиши учун Гибралтар дарвозасини кенг очиб қўйишга тайёр турибди, бунга уларнинг қандай ҳақи бор. Ҳозирги пайтда Ўрта денгизга жойлаштирилаётган Америка қуроли мудофаа мақсадларига хизмат қилиш учун ҳаммадан камроқ мослаштирилган бўлиб, ҳар қандай иғвогарлик учун ғоят қулайдир.

АҚШ раҳбар ҳарбий арбобларининг, дейилади нотада, Американинг Ўрта денгизга юборилаётган сув ости кемалари Совет Иттифоқининг муайян объектларига олдиндан «бириктиб қўйилган» деган гапларига Совет ҳукумати эътибор бермасдан тура олмади. Конфликт юз берган тақдирда, агрессорга тегадиган жавоб ядро зарбасининг бир қисмини шу конфликтда айбдор бўлмаган давлатлар устига қаратиб қўйиш режаси НАТОдаги етакчи давлатларнинг ҳарбий планларида ҳозир илгаригига нисбатан кўпроқ ўрин тутаётганлиги ҳамма нарсадан кўриниб турибди.

БМТ Бош Ассамблеяси Африкани ядросиз зона деб эълон қилиш ҳақида резолюция қабул қилганлиги нотада эслатиб ўтилади. НАТОдаги биронта ҳам давлат бу қарорга қарши овоз беришга журъат этолмаган эди. АҚШ ва унинг иттифоқчилари Шимолий Африка соҳилларини ювиб турган сувларни ракета-ядро плацдармига айлантириш йўлига тушиб олиш билан Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ана шу қарорини қўпол равишда поймол қилмоқдалар.

Совет нотасида таъкидлаб ўтиладики. СССР ҳукумати халқаро хавфсизликни таъминлаш манфаатларини кўзлаб, бутун Ўрта денгиз районини ракета-ядро қуролидан холи бўлган зона деб эълон қилишни таклиф этади. СССР ҳукумати бошқа давлатлар ҳам ядро қуролини ва уни элтиб қўювчи воситаларни шу денгиз сувларига жойлаштирмаслик мажбуриятини ўз устларига олишларини назарда тутиб, ўз зиммасига худди шундай мажбуриятлар олишга тайёрдир. Башарти, бу район ракета-ядро қуролидан холи бўлган зона деб эълон қилинса, у ҳолда Совет Иттифоқи АҚШ ва ғарбдаги бошқа мамлакатлар билан биргаликда, бирон ҳарбий жанжал чиққан тақдирда, Ўрта денгиз районига ядро қуроли қўлланиладиган доирадан ташқарида турувчи район деб қараш тўғрисида қатъий гарантиялар беришга тайёрдир.

* * *

Худди шундай мазмундаги ноталар Англия, Франция, Италия, Туркия, Греция, Жазоир, Исроил, Кипр, Ливан, Ливия, Марокаш, Бирлашган Араб Республикаси, Сурия, Тунис, Испания ҳукуматларига ҳам юборилди. (ТАСС).

„ДУНАЙДА“ САФАР

Бу йилги чет эл саёҳатининг хусусияти туристик сафарларнинг бир-бирига уланиб кетаётганлигида. Шу кунларда ўзбекистонлик туристлардан катта бир группаси автобусда Венгрия-Чехословакия мамлакатларини сайр қилмоқдалар. Улар кетидан республика пойтахти, Самарқанд ва бухоролик туристлардан 30 киши узоқ, лекин мароқли сафарга жўнадилар. Улар «Дунай» совет теплоходида Ленинград, Иваново, Сахалин, Литва ва Қозоғистон ҳамда тожикистонлик ўртоқлари билан бирга Дунай дарёси қирғоқларидаги беш мамлакат бўйлаб саёҳат қиладилар. Сафарга чиққанлар орасида профессор О. Русанова, А. Навоий номли ўзбек халқ кутубхонасининг директори Ж. Тожиева, Тошкент пайпоқ-трикотаж фабрикасининг ишчиси К. Титова ва бошқалар бор.

Яқин кунларда республика қурувчилари Чехословакия, тўқимачилик саноати ишчи ва хизматчилари Польша, машинасозлар Германия Демократик Республикаси, маориф, олий ўқув юртлари ва илмий муассаса ходимлари Венгрия сафарига чиқадилар. Шу йилнинг ёз фаслида ишлаб чиқариш илғорларидан катта группаси ГДРдаги дам олиш уйларидан бирида ҳордиқ чиқарадилар.

Чет эл саёҳатида меҳнат отпускасини ўтказиш дам олишнинг энг кўнгилли ва гаштли формасидир. Саёҳатга, қадрли ўртоқлар.

Т. ЗУФАРОВ
Узсовпрофнинг старший инструктори.

ЧЕМПИОНГА «ТОЖ» КИЙГИЗИЛДИ

«Халқаро шахмат федерацияси ва унинг президенти Ф. Рогард номидан ва уларнинг топшириғига биноан» — Халқаро шахмат федерацияси вице-президенти Б. Родионовнинг бу сўзлари бугун Москва эстрада театрининг одамлар билан лиқ тўла залида тантанали тарзда янгради. Родионов ана шу сўзларни айтиб, шахмат бўйича жаҳоннинг янги чемпиони Т. Петросянга олтин медаль топширди ва матчнинг бош арбитри Г. Штальберг билан бирга чемпион бўйнига дафна дарахти баргидан ясалган катта гулчамбарни кийгизиб қўйди.

Шахмат бўйича янги чемпион — «тўққизинчи король» кўпгина самимий, дўстона табрикларни эшитди. Ташкилот комитетининг раиси Е. Валуев, Г. Штальберг, «Спартак» кўнгилли спорт жамияти Марказий советининг раиси П. Соболев, СССР касаба союзлари спортчиларининг вакили Л. Свиридов янги чемпионга сиҳат-саломатлик ва унинг янги масъулиятли постида катта ижодий муваффақиятлар тиладилар.

Матчнинг тантанали ёпилиш маросимида сўзга чиққан Петросян М. Ботвинникнинг жаҳон шахмат санъати олдидаги хизматлари ҳақида зўр самимият билан гапирди ва у ўз ижоди билан миллионларча шахмат ихлосмандларини бундан буён ҳам қувонтира беради, деб умид билдирди. Петросян тўпланганларга табриклар учун қизғин ташаккур айтди. (ТАСС).

* * *

Матчнинг 22-партияси шахмат тожи учун қарийб икки ой давом этган жуда қаттиқ курашга якун ясади. Замонамизнинг энг атоқли шахматчиси Михаил Ботвинник ўзининг юксак унвони билан хайрлашди. Тигран Петросян жаҳоннинг тўққизинчи чемпиони бўлиб қолди.

Жаҳон биринчилиги учун ўтказиладиган ҳар қандай матч сингари энг забардаст шахматчилар мусобақасининг ҳам икки жиҳати: спорт ва ижодий жиҳати бор эди. Кураш тактикасини белгилашда спорт факторлари асосий мезон бўлди десам, хато қилмаган бўламан. Бунинг устига бир-бири билан учрашган кишиларнинг ёши ҳар хил, табиати ва ижодий услуби ҳар хил эди.

Биринчи партия бамисоли момақалдироқ садосини берди: Ботвинник ютди. Бунинг ажабланадиган ери йўқдек туйилган эди. Ҳар қалай бу нарса шовқин-суронга сабаб бўлди. Буни қарангки, 1962 йилда «таслим бўлдим» деган сўзни бирон марта оғизга олмаган Тигран Петросян биринчи учрашувдаёқ жуда қаттиқ цейтнотга тушиб, мағлубиятга учраса бўладими. Одатда жаҳон биринчилиги учун ўтказиладиган матчларда дастлабки натижа ўзига хос ирим бўлади. Лекин бу гал ирим иш бермади. Мағлубият Петросяннинг руҳини туширмади, аксинча уни сафарбар қилиб юборди.

Кураш бошланмасдан олдиноқ, мутахассислар Ботвинник дастлабки қадамлардан бошлаб «найзабозлик»ка ташланади ва тож кимнинг бошига кийгизилади, деган масалани мусобақанинг охирига қолдириб юрмайди, деб ўйлашган эди. Аммо дастлабки ютуқдан кейин Ботвинник тактикасини ўзгартирди.

«Таваккалчиликни Петросян қилсин, ахир у ютиши керак, мен эса осойишта ўйнай бераман» — афтидан, Ботвинник ана шундай мулоҳазага борган кўринди. Лекин худди мана шу нарса Ботвинникнинг психологик хатоси бўлиб, у «бировнинг тегирмонига сув қуя бошлади». Жароҳатдан ўзини аста-секин ўнглаб олган Петросян қаторасига икки партияни ютди. Янги вазият Ботвинникни дадил ҳаракатлар қилишга мажбур этиши керак эди. Аммо у сўнгги дамларгача ўзига ортиқча ишониб, бамайлихотир услубда ўйнай берди. Мана шу нарса унинг имкониятларини анча бўғиб қўйди. Ботвинник неча марталаб қулай пайтларга дуч келган бўлса ҳам, ҳал қилувчи дамларда қатъиятсизлик қилгани учун ҳамма ҳаракатлари беҳуда бўлди. Масалан, 18-партияда Ботвинник оқ доналар билан ўйнаб, тезда қўлини баланд қилиб олди, иш берадиган асосий катакларни ишғол қилди. Ҳужум бошлашга ҳамма нарса тахт бўлиб турган эди. Фақат сигнал берилса, кифоя эди. Аммо Ботвинник шошилмади. Бекор қилди. Сусткашлик шундай мағлубиятга олиб келдики, менинг фикримча, бу мағлубият матчнинг ҳал қилувчи партиясида юз берди.

Жаҳоннинг янги чемпиони — замонамизнинг энг зўр шахматчисидир. Унинг кучлари айни яшнаб турган пайт: ўзи 34 ёшда. Петросян жаҳоннинг энг умидли шахматчиси, деб ном чиқарган. Узининг айтишига қараганда, Петросян матчнинг бошланишида кўпинча танг аҳволга тушиб қолган бўлса ҳам, лекин сабр-чидами ва ҳимоядаги ажойиб матонати ҳамиша қўл келган.

Шундай қилиб, матч тугади. Ботвинникнинг ихлосмандлари куюниб юрган бўлсалар ҳам, лекин ҳаммамиз шахматчиларимизнинг доимий раҳбарини ғоят ҳурматлаймиз, унинг шахматчилик санъатига қўшган улкан ҳиссасини қадрлаймиз. Михаил Ботвинник шахматчи ёшларга ҳамиша ибрат кўрсатиб келди ва кўрсата веради.

Лев ПОЛУГАЕВСКИЙ,
шахмат бўйича халқаро гроссмейстер ТАССнинг шахмат обзорчиси.

БИЛДИРИШ

Бугун кеч соат 6 да Бирлашган нашриётнинг қизил бурчагида Тошкент ишчи мухбирлари университетининг навбатдаги машғулоти бўлади. Машғулотга ҳамма тингловчиларнинг келишлари шарт.

Мамлакатлар Одамлар Воқеалар

ТУРКИЯДА АҲВОЛ

ИСТАМБУЛ, 21 май. (ТАСС). Генерал штаб бошлиғи генерал Сунай Туркия вақти билан эрталаб соат ўнда, сал кейинроқ эса бош министр Исмат Иненю Анқара радиоси орқали гапириб айтдиларки, Анқарадаги ҳарбий исён батамом бостирилди. Бироқ, Туркия пойтахтида аҳолининг кўчаларга чиқишини тақиқлаш тўғрисидаги буйруқ ўз кучида турибди.

Исёнчилар Анқарада бош кўтариб чиқиши билан бир вақтда бир группа офицерлар кеча кечаси Истамбул радиосининг биносини босиб олишга уриндилар.

* * *

ПАРИЖ, 21 май. (ТАСС). Туркия Министрлар Советининг қарорига биноан, уч вилоятда — Истамбул, Анқара ва Измир вилоятларида 21 май соат 15 дан бошлаб бир ой муддат билан қамал ҳолати жорий қилинди, дейилади Франс Пресс агентлиги мухбирининг Анқарадан берган хабарида.

Анқара ва Истамбулдаги халқаро аэродромлар ёпиб қўйилди, чет эл компанияларининг биронта самолётига ҳам бугун Туркиядан чиқиб кетишига рухсат берилмади.

* * *

ИСТАМБУЛ, 21 май. (ТАСС). Туркия радиоси Туркия президенти Гурселнинг ва бош министри Иненюнинг мурожаатини кетма-кет эшиттирмоқда. Бу мурожаатда айтиладики, барча қуролли кучлар қўллаб-қувватлаётган ҳукумат мамлакатдаги аҳволни тўла равишда контроль қилиб турибди.

Анқарада комендантлик соати жорий қилинди. Генерал штаб бошлиғи Жавдат Сунай Анқара аҳолисини ҳарбий қисмларнинг ўз вазифасини бажаришларига мушкуллик туғдирмаслик учун кўчаларга чиқмасликка, шунингдек номаълум кишиларни ўз уйларига киритмасликка даъват қилмоқда.

ХОЙЗЕР УСТИДАН ҲУКМ ЧИҚАРИЛДИ

БОНН, 21 май. (ТАСС). Гитлерчи ҳарбий жиноятчи — СС қўшинларининг собиқ майори, кейинги йилларда Рейнланд-Пфальц ўлкасида жиноят полиция бошлиғи лавозимида ишлаб келган Георг Хойзер иши бўйича Кобленцда ўтказилган суд процесси бугун тугади.

Уруш вақтида гитлерчи қўшинлар томонидан вақтинча босиб олинган Минскда Хойзернинг буйруқларига мувофиқ совет гражданлари кўплаб ўлдирилган. Хойзер 30.000 дан ортиқ совет гражданларининг ўлдирилганлиги учун жавобгар бўлса ҳам суд уни, ДПА агентлигининг хабар беришича. 15 йил муддат билан каторга турмасига ҳукм қилди

СУРИЯ БОШ МИНИСТРИНИНГ БАЁНОТИ

ДАМАШҚ, 21 май. (ТАСС). Сурия Араб Республикасининг бош министри Салоҳ Битарнинг кеча бу ерда эълон қилинган ҳукумат баёнотида Сурия Араб Республикаси янги ҳукуматининг ички ва ташқи сиёсат соҳасидаги асосий вазифалари баён қилинди.

Ташқи сиёсат соҳасида, деди Битар, Сурия ҳукумати ўз ҳаракатларини бўлажак Араб федерацияси билан уйғунлаштириб, ижобий бетарафлик, блокларга қўшилмаслик сиёсатини ўтказа беради, империализмга ва янги мустамлакачиликка қарши курашни ҳамда тенглик ва ўзаро манфаатдорлик асосида ҳамма давлатлар билан ҳамкорлик қилишни давом эттира беради.

Ички сиёсат соҳасида, деб таъкидлади Битар, референдум ўтказиш ва Қоҳира декларациясида кўрсатилган муддатларда уч мамлакат федерациясини тузиш, аграр қонун, меҳнат қонунларини қайта кўриб чиқиш, касаба союзлар фаолияти эркинлигини таъминлаш, майда савдогарлар ва ер эгаларининг манфаатларини ҳимоя қилиш менинг ҳукуматимнинг биринчи ва асосий вазифаси бўлиб қолади.

Германия Демократик Республикасида ёш авлод катта ғамхўрлик билан қуршаб олинган. Ҳукумат ҳар йили оналар ва болалар учун юз миллионлаб марка сарфламоқда. Бу маблағлар ҳисобига янги даволаш муассасалари қурилмоқда, болаларнинг нормал ўсиши учун барча зарур шароитлар яратилмоқда.

Берлиндаги Панков районида болалар консультацияларидан бири жойлашган. Шаҳарнинг шу қисмида яшовчи аҳоли сони ҳар йили иккиминг кишига кўпаймоқда. Груновштрассе кўчасидаги уй ҳар бир онага яхши маълум. Бу ерда болалар туғилганидан то уч яшар бўлганига қадар рўйхатда бўлади. Малакали мутахассислар ёш оналарга болани тўғри ўстириш юзасидан консультациялар берадилар, болаларни профилактик кўрикдан ўтказадилар, касалликка қарши эмлайдилар. Медицина ёрдами кўрсатишнинг ҳамма турлари бепул.

Суратда: «Қани ўлчаб кўрайликчи, қанча семирган экансан?»

АДН-ТАСС фотоси.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

24 МАЙДА

Ўзбек тилида: 18.00 — Қизил галстук телевизион журнали. 18.40 — Азия и Африка сегодня журнали саҳифаларида 19.00 — Олов спектакли (Ҳамза номли театрдан) танаффус вақтида — Телевизион янгиликлар.

Рус тилида: 21.20 — Комсомол прожекторимиз, 21.40 — Телевизион янгиликлар, 21.55 — Этюд ҳақида 22.45 — Этик (А. П. Чеховнинг экранлаштирилган ҳикояси).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 25/V да Шаҳризода, Штраусиана, Болеро.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 24/V да Олов, 25/V да Алишер Навоий.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — (ёзги бино) — 24/V да Алпомиш 25/V да Ишқинг билан. Кеч соат 9 да бошланади.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Очилган сир — «ВАТАН», «МИР», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Пароль — «Виктория» — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «ИСКРА» (кундуз соат 4-20 минутгача), «СПУТНИК» (эрталаб 10 кундуз 12, 2 ва 4 да).

Сўнмас ҳаёт — «ИСКРА» (кеч соат 5 дан).

Мардлик ва олижаноблик — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда ва кеч соат 6, 8 ва 10 да).

Балет солисткаси — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА:

(Сеанслар кеч соат 8-45 минут ва 10 яримда бошланади).

1) Куба новелласи 2) Реаленго 18 — «ВАТАН».

1) Кечдан тонггача. 2) Вена ўрмони — НАВОИЙ номли. «ШАРҚ».

Очилган сир — «ФЕСТИВАЛЬ».

Етти азамат — КАФАНОВ номли.

Айби камлигидан оқланган — ТЕЛЬМАН номли.

Укам — 1 МАЙ номли

Кўприк кўтарилганда — «МЕҲНАТ».

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА
24 майда

КАТТА КОНЦЕРТ

Концертда: СССР халқ артистлари Ҳалима Носирова, Мукаррама Турғунбоева, Саодат Қобилова, Ўзбекистон ССР халқ артистлари Карим Зокиров, Саттор Ярашев, Насим Ҳошимов, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар Ҳалима Комилова, Гулнора Маваева, Клара Юсупова, Михаил Давидов, Жамол Низомхўжаев, солист Эргаш Йўлдошевлар қатнашади.

Халқ чолғу асбоблари оркестри жўр бўлади.

Кинофильмлар прокати Ўзбекистон конторасы
КИНОТЕАТРЛАР ЭКРАНИГА
янги бадиий фильмлар чиқаради

ДАДА СОТИБ ОЛДИМ
НОМЛИ КЕНГ ЭКРАНЛИ ФИЛЬМ

Сценарий автори — В. Долгий. Постановкачи режиссёр — Илья Фрэз.

Бош ролларда:
Алёша Загорский, В. Трешчалов, О. Люсенколар қатнашади.
М. Горький номли киностудия ишлаган.

СЕНИНГ ҲАМ СЕВГИНГ
НОМЛИ КИНОПОВЕСТЬ
ГДРнинг «ДЕФА» киностудияси ишлаган.

<>

Шарқ аёллари
НОМЛИ РАНГЛИ ИТАЛЬЯН ФИЛЬМИ.

БИР ПРОГРАММАДА УЧ БАДИИЙ ФИЛЬМ:
1. ЭИ, КИМ БОР
2. ҚУРБОНЛАР
3. МАШАҚҚАТЛИ МАСОФАЛАР
«Мосфильм» киностудияси ишлаган.

ШИПКА ҚАҲРАМОНЛАРИ
НОМЛИ БАДИИЙ ФИЛЬМ ҚАЙТА ЧИҚАРИЛАДИ.
«Мосфильм» киностудияси ишлаган.

30 МАЙДА ЛУГАНСК ШАҲРИДА

3% ЛИ ДАВЛАТ ИЧКИ ЮТУҚЛАР ЗАЁМИНИНГ
93-асосий ютуқлар тиражи
БЎЛАДИ

Тиражда заёмнинг ўн олти разрядига 7.440.320 сўмлик 136000 ютуқ шу жумладан: 5.000, 2.500 1.000, 500, 100 ва 40 сўмлик ютуқлар ўйналади.

Облигацияларга ютуқ чиқиш эҳтимоли ҳар бир тираж ўтказилган сайин оша боради. Чунки тиражларда ўйналадиган ютуқлар сони заёмнинг муддати тугаганга қадар ўзгармайди, ютган облигациялар эса бундан кейинги тиражларда қатнашмайди.

Заём облигациялари омонат кассаларда бемалол сотилади ва сотиб олинади.

3% ли заём облигацияларини сотиб олинг!

Тошкент область давлат меҳнат омонат кассалари ва давлат кредити бошқармаси.

Қозон кўчаси, 9-уйда турувчи Хатира Алимованинг Олмазор кўчаси 212-уйда турувчи Милит Ёқубович Алимовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Байтқўрғон қишлоғи, Красный мост участкасида турувчи Мирзамон Исмоновнинг Чинобод қишлоқ Советида турувчи Ҳакима Исмоновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область, Калинин район халқ судида кўрилади

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентских промышленного и сельского областных комитетов КП Узбекистана, Ташкентского горкома КП Узбекистана, промышленного, сельского областных и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004. Редактор ўринбосари — 25885. Секретариат — 34808. Партия турмуши бўлими — 26232. Пропаганда ва совет қурилиши бўлими — 28761. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040. Адабиёт ва санъат, маданият, саноат, транспорт ва маҳаллий ахборот бўлимлари — 33786. Хатлар бўлими — 34048. Илғор тажрибаларни пропаганда қилиш штатсиз бўлими — 31.936. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

Р. 08201. ИНДЕКС 64695. А. 1599.